

รายงานการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
โดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

**The Designing and Development of Community Souvenir Products
by Blending between Local Material and Local Arts in Phetchabun
Province to Support ASEAN Community**

มานะ อินพรมมี

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2560

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
โดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

**The Designing and Development of Community Souvenir Products
by Blending between Local Material and Local Arts in Phetchabun
Province to Support ASEAN Community**

มานะ อินพรมมี

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

ทุนอุดหนุนโดย งบประมาณแผ่นดินที่พิจารณาโดยผ่านความเห็นชอบจาก

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ 2560

(ก)

ชื่องานวิจัย	การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
ผู้วิจัย	มานะ อินพรมมิ
สาขาวิชา	สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีเสรีจวิชัย 2560

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์งานไม้ อำเภอวังสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ งานแกะสลักเขาค้อ กระบือ อำเภอวังสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ และกลุ่มผลิตภัณฑ์ งานดินเผา (อิฐมอญ) อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาบริบทชุมชนและการสำรวจความคิดเห็นของชุมชนพบว่าควรที่จะออกแบบพัฒนาและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์งานไม้ งานแกะสลักเขาค้อ กระบือ งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ งานดินเผาเป็นของที่ระลึกสิ่งประดับตกแต่ง เป็นแจกัน กรอบรูป พวงกุญแจ โคมไฟฟ้า รูปนูนต่ำ ม่าน มูลี่ โมบาย เชิงเทียน โดยผสมผสานงานศิลปกรรมกับวัสดุท้องถิ่น โดยใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้แก่ ดินเหนียวท้องถิ่น ซากเขาค้อ, กระบือ เศษไม้เบญจพรรณ ดินเปลือกและขี้เถ้าข้าวโพด โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปและศิลปกรรมเมืองศรีเทพ เป็นต้นแบบที่ได้ผลการประเมินการออกแบบจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว โดยภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี สามารถนำต้นแบบไปผลิตขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ในอนาคต โดยการนำเอาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดมาใช้ให้เป็นประโยชน์

คำสำคัญ : พัฒนาผลิตภัณฑ์/ ของที่ระลึก/ศิลปกรรมท้องถิ่น

Research	The Designing and Development of Community Souvenir Products by Blending between Local Material and Local Arts in Phetchabun Province to Support ASEAN Community
Researcher	Mana Inprommee
Major	Product Design Technology Phetchabun Rajabhat University Year 2017

Abstract

This research aims to to promote and support existing community souvenir products by blending between local material and local arts in Phetchabun province to support Asean Community. Make your own local packaging by combining eco-friendly materials and fine art in Phetchabun to support the ASEAN community. The study population is comprised of members of the woodwork group. Bueng Sam Phan District Phetchaboorn Product group Carved Herring Phetchaboorn Product group Artificial Remedies in Nong Phai District, Phetchabun Province And clay products (Mon brick) Muang District, Phetchabun. The results of the research. Community-based education and community opinion polls should be designed, developed and prototyped. Wood products Carving, cattle, cattle, fabric, waste, scrap. Pottery is a souvenir, decorations are vases, frames, keychains, electric bulbs, curtain rods, mosquito nets, candle lamps by combining art with local materials. The use of environmentally friendly materials. Khao Yai Cattleya, brown buffalo Shell and corn cob The product of the souvenir is based on the concept of Maha Dharmra and the art of the city. The design evaluation results from entrepreneurs and tourists. All aspects are good. Can be used as a model to produce income to the community in the future. The identity and identity of the province to use it.

Keyword : Souvenir/Local arts/Product/Development

(ค)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2560 โดยผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ คณะวิจัยขอขอบคุณนายสมศักดิ์ โพธิ์ศรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย นายศักดิ์ เสงี่ยมสมานันท์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าค้อ นายสมบัติ ช่วยเมือง ผู้ใหญ่บ้านน้ำเลา ตำบลตะเปาะ ตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ช่วยในการประสานงาน อำนวยความสะดวก ตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

มานะ อินพรมมี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญรูป	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	๑
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	๘
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	๘
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
2.1 แนวคิดในการวิจัย	๑๐
2.2 ข้อมูลจังหวัดเพชรบูรณ์	๑๑
2.3 ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์	๑๖
2.4 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์	๓๔
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๑
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินงานวิจัย	๔๔
3.1 ขั้นตอนการประเมินรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากล	๔๔
3.2 ขั้นตอนในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน	๔๕
3.3 ขั้นตอนการประเมินรูปแบบและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน	๔๖
3.4 การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	๔๗
3.5 ขั้นตอนการประเมินรูปแบบและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน	๔๘
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๕๒
4.1 ผลการออกแบบและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	๕๒
4.2 ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ	๕๗
4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจ นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ	๖๕
บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๖๙
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖๙
5.2 ขอบเขตของการวิจัย	๖๙

5.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
5.4	วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
5.5	การวิเคราะห์ข้อมูล	70
5.6	สรุปอภิปรายผลการวิจัย.....	70
5.7	อภิปรายผลการวิจัย.....	71
5.8	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	72
เอกสารอ้างอิง.....		73
ภาคผนวก.....		75
ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต	76
ภาคผนวก ข	แบบประเมินความคิดเห็นต่อคู่มือการฝึก.....	79
ภาคผนวก ค	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	80
ภาคผนวก ง	แบบสังเกตการปฏิบัติงานจริงของผู้ผ่านการฝึกอบรม.....	82
ภาคผนวก จ	แบบประเมินผลการฝึกอบรม	84
ภาคผนวก ฉ	ประวัติคณะผู้วิจัย.....	87

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 2.1 กระบวนการจัดการความรู้เด่นชัดและซ่อนเร้น	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 2.2 โมเดลปลา.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 2.3 กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process)	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 2.4 ลำดับชั้นของเทคโนโลยีเชิงความหมาย (Berners-Lee, 2000)	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 2.5 ขั้นตอนการสร้างออนโทโลยี.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 2.6 ประเภทออนโทโลยี.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 3.1 หน้าจอของโปรแกรมโปรทีเจ	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 3.2 ขั้นตอนการแปลภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
รูปที่ 4.1 แผนภูมิวิธีการสืบค้นข้อมูลสำหรับผู้ใช้	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	คะแนนแบบอันตรภาคชั้น	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
ตารางที่ 4.1	ลักษณะ โครงสร้างข้อมูลที่จัดเก็บ	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
ตารางที่ 4.2	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม	58
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อคู่มือการฝึกอบรม	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนา โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการพัฒนากระบวนการพัฒนานี้มีพื้นฐานมาจากแนวทางการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงใช้เป็นหลักการทำงานมาโดยตลอดเวลาหกทศวรรษ และจากนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้มีรากฐานที่มั่นคง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจ การสร้างระบบบำเพ็จวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลและการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ, 2554 : 7) ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ดังกล่าว จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเมืองเก่าที่ยังไม่ปรากฏหลักฐานเด่นชัดว่าใครสร้างเมืองนี้ขึ้นเมื่อใด แต่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงวิเคราะห์ว่าเมืองเพชรบูรณ์เกิดขึ้นมาสองยุคในแห่งเดียวกัน ยุคแรกสร้างเมื่อกรุงสุโขทัยหรือพิษณุโลกเป็นเมืองหลวง ยุคที่สองสร้างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555 : 5) และจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพ เมืองเพชรบูรณ์ มีอายุมากกว่า 1,000 ปี ดังหลักฐานที่ปรากฏ เช่น ซากตัวเมืองพระปรางค์ โดยเฉพาะหลักเมืองที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย (สำราญ ท้าวเงิน, 2555 : 100) จึงเป็นที่ประจักษ์ได้ว่าจังหวัดเพชรบูรณ์มีประวัติศาสตร์แห่งตนเอง ผู้คนในพื้นที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์อันยาวนาน และด้านลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดเพชรบูรณ์มีทิวทัศน์ที่งดงามมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ ธัญญาหาร จนทำให้ผู้คนจากหลายพื้นที่ต่างอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากมาย ทำให้มีประเพณีวัฒนธรรมหลากหลายและจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนอยู่โดยรอบที่ตั้งของจังหวัดทำให้เกิดความสวยงามตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวต่างนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ในช่วงเทศกาลต่างๆ โดยเฉพาะฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าอีกจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่นักท่องเที่ยวกับมองหาเอกลักษณ์ทางด้านศิลปกรรมในจังหวัดให้ชื่นชมได้เลย ทั้งที่จังหวัด

เพชรบูรณ์มีศิลปกรรมมากมาย เป็นเมืองประวัติศาสตร์อายุนับพันปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานทางด้านศิลปกรรมไม่ได้อยู่รวมกัน เหมือนกับจังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก หรืออยุธยา จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้มีโอกาสมากนักที่จะได้ชื่นชมและศึกษางานด้านศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทำได้เพียงการชื่นชมธรรมชาติ บรรยากาศที่เย็นสบายบนภูเขาสูงและได้ลิ้มชิมรสมะขามหวาน มะขามแปรรูปเป็นส่วนใหญ่ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532 : 129) กล่าวว่าคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการออกแบบให้เป็นสินค้า เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรมและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ รังสิมา มโนปัญญศิริ (2543 : 4) ซึ่งกล่าวไว้ว่าการตกแต่งบ้านที่สะท้อนถึงงานศิลปกรรมในสมัยต่างๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับการตกแต่งและการดำรงชีวิต จึงทำให้แนวโน้มการจำหน่ายของตกแต่งที่สะท้อนถึงศิลปกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เผยแพร่งานศิลปกรรมเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปได้เห็นความสำคัญของเมืองในประวัติศาสตร์ ผลงานด้านศิลปกรรม นอกเหนือจากจำหน่ายผลิตภัณฑ์มะขามและการบริการท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้ว การสร้างผลิตภัณฑ์ของตกแต่งและของที่ระลึกโดยการนำเอาแนวคิดทางศิลปกรรมในท้องถิ่นมาประยุกต์ ออกแบบให้เกิดความเหมาะสมต่อการใช้งานสำหรับการตกแต่ง และเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งสามารถใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนอยู่แล้วได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์อิฐมอยบ้านปากน้ำ ตำบลเสด็จ อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ กลุ่มประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ ตำบลนาเฉลียง อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์งานไม้จากไม้มะขามเทศ กลุ่มแกะสลักเขาคี เขาระบือ อ.บึงสามพัน จ.เพชรบูรณ์ ซึ่งการรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนดังกล่าวได้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มียูนิฟอร์มและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงการเอางานด้านศิลปวัฒนธรรม และงานทางด้านศิลปกรรมมาผสมผสานเข้ากับผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีเอกลักษณ์แต่อย่างใด จากผลงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของการผลิตเยื่อกระดาษจากต้น และเปลือกข้าวโพด ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรในท้องถิ่น ที่เกษตรกรมักนำไปเผ่าทำลายทิ้งนำไปทดลองแปรรูปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ แผ่นรองภาชนะบนโต๊ะอาหาร โคมไฟฟากรอบรูป รูปปั้นตุ้ม ฯลฯ พบว่ามีคุณลักษณะด้านสี รูปร่าง รูปทรง ความเหมาะสมกับการใช้งาน อยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก (นุทิศ เอี่ยมไส 2550 : 28) ซึ่งผลงานวิจัยและการดำเนินกิจกรรมสร้างผลิตภัณฑ์จากชุมชนดังกล่าว หากได้นำเอาแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์มาผสมผสานกับงานทางด้านศิลปกรรมที่มีอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายด้าน

รูปแบบ ความสวยงาม ความเหมาะสมกับการใช้งานและมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเป็นแนวทางการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปกรรมในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนได้ใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน ก็น่าจะส่งเสริมให้ชุมชนมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้อีกแนวทางหนึ่ง

การพัฒนาในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบท พยายามที่จะให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรของประชาชนในผู้มีรายได้น้อย เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชนเองเป็นสำคัญ การจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่ใช่เรื่องยาก แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือ จะทำอย่างไรองค์กรที่จัดตั้งขึ้นอย่างง่ายดายเหล่านี้จะสามารถดำรงอยู่ และมีคุณสมบัติของความเป็นสถาบันได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรจะแลดูง่าย หากองค์กรจะอยู่ได้ยาวนานเพียงใดนั้นเป็นเรื่องที่ต้องขบคิดกันอีกมาก เงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งอันเป็นพื้นฐานของความยั่งยืนคือความเป็นสถาบันขององค์กร (พิรัชกร นิติยสุต, 2545 : 15) แต่มีเงื่อนไขหนึ่งที่จะทำให้องค์กรเหล่านั้นมีความยั่งยืนได้ องค์กรเหล่านั้นจะต้องมีความเข้มแข็ง สำหรับปัจจัยหลักที่ทำให้ องค์กรเหล่านั้นเข้มแข็งจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร และจากการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์การพัฒนา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคนให้มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการพัฒนากระบวนทัศน์นี้มีพื้นฐานมาจาก แนวทางการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงใช้เป็นหลักการทำงานมาโดยตลอดเวลาหกทศวรรษ และจาก นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสังคมให้มีรากฐานที่มั่นคง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจ การสร้างระบบบำเพ็จสวัสดิการชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลและการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ, 2554 : 12)

กระแสโลกาวิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม การเมือง เศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็วในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาต่างให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้น การสื่อสารไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจผ่านการค้าและการลงทุน เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ใช้คนเป็นหลักในการพัฒนา รวมถึงสมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (ASEAN) ซึ่งมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งมีสมาชิกครบ

10 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากการรวมตัวกันของกลุ่มประชากรประมาณ 590 ล้านคน และจัดตั้งเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเปิดในปี พ.ศ.2558 นี้ จะทำให้อาเซียนมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น เนื่องจากอาเซียนเป็นประชากรจำนวนมาก เป็นตลาดใหญ่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลกเป็นตลาดแรงงานที่มีฝีมืออุตสาหกรรม และการเกษตรที่สำคัญของโลกอีกด้วย (ชยานิสวรรค์ กุลรัตน์มณีพร. 2554 : 76) ณ จุดเปลี่ยนผ่านสำคัญที่คนไทยและเพื่อนร่วมอาเซียนอีก 9 ประเทศกำลังเดินหน้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ.2558 นึกคิดว่า จุดเปลี่ยนผ่านนี้จะเป็ ‘โอกาส’ หรือเป็น ‘วิกฤติ’ ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย รวมทั้งผู้คนนับล้านที่อยู่รวมในขบวนทัวร์จักรเศรษฐกิจนี้ ควรเตรียมตัวอย่างไร

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่าเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งจากตัวเลขของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2557 นักท่องเที่ยวขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.45 และมีจำนวนสูงที่สุด 14.58 ล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 2.53 แสนล้านบาท ในปี 2553 เป็น 5.10 แสนล้านบาท ในปี 2557 หรือมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 10.17 โดยปี 2553 มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุดเท่ากับ 5.75 แสนล้านบาท และในปี 2545 รายได้จากการท่องเที่ยวขยายตัวสูงสุดเท่ากับร้อยละ 31.29 ซึ่งในปี 2558 ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เราจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าคนไทยและภาคธุรกิจทุกแขนง ต้องตื่นตัว และเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนด้วยกันให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเปิดโลกกว้าง และเป็นจุดเริ่มต้นการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต การเปิดเสรีบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบอาเซียนแต่ละขณะเดียวกันก็ทำให้มีความเป็นไปได้สูงว่าแนวโน้มการแข่งขันในอนาคตจะยิ่งทวีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน การเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในเมืองไทยด้วยการถือครองสัดส่วนการถือหุ้นที่เพิ่มมากขึ้น จากคู่แข่งทั้งรายเดิมและรายใหม่ที่ต้องการเข้าสู่ตลาดเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งในตลาดการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมีขนาดใหญ่ขึ้นตามแนวโน้มมูลค่าเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน

หากจะเปรียบเทียบสัดส่วนนักท่องเที่ยวจากประเทศกลุ่ม อาเซียน กับ ปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี 54 มีมากกว่า 19 ล้านคน มีอัตราการเติบโตถึง 20% และเป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 26 และใน ปี 55 (ม.ค.-เม.ย.) ประเทศไทยยังคงมีนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 24 ที่เห็นได้ชัดคือนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอาเซียนคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 4 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด จำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศ ASEAN ที่ให้ความนิยมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด คือ มาเลเซีย ลาว และ สิงคโปร์ ตามลำดับ และเห็นได้ชัดว่า

จำนวนนักท่องเที่ยวของทุกประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในปี 2554 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2553 ทุกประเทศ

สำหรับสถานการณ์ตลาดภายในประเทศนั้น ภาคบริการด้านการท่องเที่ยวของไทยนับว่ามีศักยภาพค่อนข้างสูง ทั้งในส่วนของความพร้อมในการให้บริการแก่ชาวต่างชาติ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งการเปิดเสรีภาคการท่องเที่ยวจะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเข้ามาใช้บริการโดยเฉพาะด้านโรงแรมที่พักซึ่งเป็นเครือข่ายของบรรดานักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทย อันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นตามมา

ผู้ประกอบการไทยควรเร่งปรับตัวโดยใช้ประโยชน์จากการเป็นอาเซียนเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งตลาด รวมทั้งการปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจโดยอาศัยจุดแข็งของภาคการท่องเที่ยวของไทยโดยเฉพาะการเป็นที่ยอมรับในด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม ความมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีของคนไทย การมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และรสชาติอาหารที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

การเป็นตลาดเดียว และฐานการผลิตร่วม ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี 2558 จะนำความเปลี่ยนแปลงสำคัญ ที่เป็นโอกาสของผู้ที่มีความพร้อม และมีความสามารถในการแข่งขัน ในส่วนของประเทศไทยซึ่งมีภูมิศาสตร์ ที่ตั้งอยู่ในจุดกึ่งกลางของคาบสมุทรอินโดจีน (Indochina Peninsula) ไทยจึงมีความได้เปรียบประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ในด้านการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียน เชื่อมโยงเศรษฐกิจจีน (ประชากร 1.34 พันล้านคน) และอินเดีย (ประชากร 1.24 พันล้านคน) ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ หากแต่ประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงการคมนาคมระหว่างประเทศ ปรับปรุงถนนและพัฒนาระบบขนส่งทางรถไฟ ซึ่งจะช่วยกระจายความเจริญไปยังภูมิภาค ผู้พื้นที่บริเวณแนวเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศตามระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างเมืองมะละแหม่ง ประเทศเมียนมาร์ ผ่านแม่สอด ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร สหวันนะเขต สปป.ลาว และสิ้นสุดที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม และระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างนครคุนหมิง ประเทศจีน ผ่านเชียงรายที่อำเภอแม่สายและเชียงของ และไปสิ้นสุดที่กรุงเทพมหานคร

จังหวัดเพชรบูรณ์ถือว่าเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางบริการโลจิสติกส์ และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ตามแนวเส้นทางสาย R2 ซึ่งเมียนมาร์-ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม และเส้นทางสาย R3E เชื่อมโยง ไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ และเส้นทางสาย R3W เชื่อมโยง ไทย-เมียนมาร์-จีนตอนใต้ ประกอบกับหากประเทศไทยและ

สปป.ลาว มีความร่วมมือในการยกระดับด่านผาแก้ว เมืองปากลาย แขวงไชยบุรี ซึ่งเป็นเพียงด่านท้องถิ่น ให้เป็นด่านในระดับเดียวกับด่านภู่อู๋ได้ ตลอดจนพัฒนาเส้นทางเชื่อมต่อไปยังเมืองไชยบุรี (ประชากร 382,200 คน) และเมืองหลวงพระบาง (ประชากร 408,800 คน) จะช่วยอำนวยความสะดวกในการนำเข้าวัตถุดิบ การส่งออกสินค้า และการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างกันให้สะดวก รวดเร็ว ก็จะสามารสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีกมาก มีการประเมินว่าหากมีการพัฒนาด่านภู่อู๋-ด่านผาแก้ว โดยต่อเนื่อง มูลค่าการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวผ่านด่านในอนาคตจะเพิ่มขึ้นปีละไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท

ณ ปัจจุบัน เม็ดเงินจากภาคการท่องเที่ยว คิดเป็น 8% ของ GDP นั่นคือ 1 ล้านล้านบาท และมีคนทำงานนับล้านคนอยู่ในอุตสาหกรรมนี้ ภาคท่องเที่ยว คนส่วนใหญ่มองว่าเป็นแค่ธุรกิจโรงแรม เอเยนต์ทัวร์ นาเที่ยว แต่จริงๆ มีมากกว่านั้นและสร้างธุรกิจต่อเนื่องตามมามากมาย เช่น ด้านสันตนาการ จะมี สปา สนามกอล์ฟ สวนสนุก เรือภัตตาคารทางน้ำ เรือโดยสาร รถทัวร์ ขายของที่ระลึก ที่ไม่ค่อยทราบกันคือ รายรับของภาคท่องเที่ยวหนึ่งในสามมาจากการขายของที่ระลึก ในขณะที่จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่สามารถสร้างรายได้จากการขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามแนวเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศตามระเบียบเศรษฐกิจแนวตะวันออกตะวันตก แต่กลับไม่มีการพัฒนาลินค้าชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ทำให้สูญเสียโอกาส การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในผู้มียาได้น้อย การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532 : 129) กล่าวว่าคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการออกแบบให้เป็นสินค้า เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรมและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ รังสิมา มโนปัญจศิริ (2543 : 4) ซึ่งกล่าวไว้ว่าการตกแต่งบ้านที่สะท้อนถึงงานศิลปกรรมในสมัยต่างๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับการตกแต่งและการดำรงชีวิต จึงทำให้แนวโน้มการจำหน่ายของตกแต่ง ที่สะท้อนถึงศิลปกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เผยแพร่งานศิลปกรรมเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปได้เห็นความสำคัญของเมืองในประวัติศาสตร์ ผลงานด้านศิลปกรรม นอกเหนือจากจำหน่ายผลิตภัณฑ์มะขามและการบริการท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้ว การสร้างผลิตภัณฑ์ของตกแต่งและของที่ระลึกโดยการนำเอา

แนวคิดทางศิลปกรรมในท้องถิ่นมาประยุกต์ ออกแบบให้เกิดความเหมาะสมต่อการใช้งานสำหรับการตกแต่ง และเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งสามารถใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นวัตถุดิบในการผลิต

เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การเผยแพร่งานศิลปกรรมเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปได้เห็นความสำคัญของเมืองในประวัติศาสตร์ ผลงานด้านศิลปกรรมที่นอกเหนือจากการบริการการท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้ว การสร้างผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกโดยการนำเอาแนวคิดทางศิลปกรรมในท้องถิ่นมาประยุกต์ ออกแบบพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมต่อการใช้งานสำหรับการตกแต่ง และเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งสามารถใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนอยู่แล้ว ซึ่งการรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนดังกล่าวได้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มียูนิฟอร์มแบบลวดลายของผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์แต่อย่างใด จากสภาพปัญหา นโยบายของรัฐบาลและการเผยแพร่งานศิลปกรรมรูปแบบของฝากของที่ระลึก ดังกล่าวข้างต้น โดยการผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้านกับการใช้วัสดุท้องถิ่นและศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ขณะเดียวกันการนำทุนทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีมาพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การละเล่นของท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่นำไปสู่การลดละเลิกอบายมุขในงานประเพณีต่างๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่บูรณาการศาสตร์ทุกด้านเข้าด้วยกันภายใต้กระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน เป็นการพัฒนาอย่างสมดุลที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนให้สามารถนำทุนทางสังคมของชุมชนมาปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สร้างกิจกรรมร่วมมือกัน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ รับรู้ และส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทำให้เกิดคุณค่าบางอย่างที่สามารถยึดโยงและยอมรับร่วมกัน โดยการฟื้นฟูส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นของท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากลโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
- 2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 1) ด้านประวัติศาสตร์ศิลปกรรมและกลุ่มอาชีพเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
  - (1) ข้อมูลประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ปรากฏหลักฐานในสภาพปัจจุบัน
  - (2) ข้อมูลจากการทำบริบทชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วคือ
    - กลุ่มผลิตภัณฑ์ งานไม้ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
    - กลุ่มผลิตภัณฑ์ งานแกะสลักเขาโค กระบือ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
    - กลุ่มผลิตภัณฑ์ งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
    - กลุ่มผลิตภัณฑ์ งานดินเผา (อิฐมอญ) อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- 2) ด้านการออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์
  - (1) การออกแบบพัฒนาและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์งานไม้ งานแกะสลักเขาโค กระบือ งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ งานดินเผาเป็นของที่ระลึกสิ่งประดับตกแต่งได้แก่ แจกัน กรอบรูป พวงกุญแจ โคมไฟฟ้า รูปนูนต่ำ ม่าน มู่ลี่ โมบาย เซิงเทียน โดยผสมผสานงานศิลปกรรมกับวัสดุท้องถิ่น ชุมชนละ 3 แบบ
  - (2) การออกแบบบรรจุภัณฑ์, ตราสัญลักษณ์และทำต้นแบบบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกให้มีความสวยงามเหมาะสมกับการใช้งาน, ที่มีรูปลักษณ์ของท้องถิ่น
- 3) ด้านวัสดุและกรรมวิธีการผลิต
  - (1) วัสดุใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้แก่ ดินเหนียวท้องถิ่น ซากเขาโค, กระบือ เศษไม้เบญจพรรณ ต้นเปลือกและซังข้าวโพด
  - (2) กรรมวิธีการผลิตใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต
- 4) ด้านการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์

จะทำการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กระทรวงอุตสาหกรรม

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1) ผลการวิจัยครั้งนี้จะแสดงให้เห็นถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นอยู่บนชิ้นงานของที่ระลึกได้แก่ ของใช้ ของประดับตกแต่ง บรรจุภัณฑ์ อันเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ศิลปกรรม สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างความเข้มแข็งกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลิตภัณฑ์ชุมชนทางเว็บไซต์และวารสารการวิจัยระดับชาติ

3) ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีรูปลักษณะเฉพาะถิ่นมีความเหมาะสมที่จะนำไปจดสิทธิบัตรได้

4) หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดในการออกแบบ โดยเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยและเรียบเรียงข้อมูลที่เป็นในการดำเนินงานวิจัยตามลำดับดังนี้

- 1) แนวคิดในการวิจัย
- 2) ข้อมูลจังหวัดเพชรบูรณ์
- 3) ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์
- 4) หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์
- 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดในการวิจัย

จังหวัดเพชรบูรณ์มีประวัติศาสตร์เป็นของตนเอง ผู้คนในพื้นที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพ เมืองเพชรบูรณ์มีอายุมากกว่า 1,000 ปี ดังหลักฐานที่ปรากฏ เช่น ซากตัวเมืองพระปรางค์ โดยเฉพาะหลักเมืองที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยและด้านลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดเพชรบูรณ์มีทิวทัศน์ที่งดงามมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ ธัญญาหาร จนทำให้ผู้คนจากหลายพื้นที่ต่างอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากมาย ทำให้มีประเพณีวัฒนธรรมหลากหลายและจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนอยู่โดยรอบที่ตั้งของจังหวัดทำให้เกิดความสวยงามตามธรรมชาตินักท่องเที่ยวต่างนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ในช่วงเทศกาลต่างๆ โดยเฉพาะฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่านักท่องเที่ยวที่ชมหาเอกลักษณ์ทางด้านศิลปกรรมในจังหวัดให้ชื่นชมไม่ได้เลย ทั้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์มีศิลปกรรมมากมาย เป็นเมืองประวัติศาสตร์อายุนับพันปี แต่จังหวัดได้มีการพัฒนาสินค้าชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วเท่าที่ควรจะเป็น ทำให้สูญเสียโอกาสการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ซึ่งหากได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสานสู่ท้องถิ่น

2.2 ข้อมูลจังหวัดเพชรบูรณ์

2.2.1 ประวัติจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่เก่าแก่ สันนิษฐานว่ามีมาก่อนกรุงสุโขทัย จากตำนานและหลักฐานจากเมืองศรีเทพ เมืองนครเดิด และเมืองลุมบาจาย ลักษณะชุมชนกระจายอาศัยอยู่ตามลุ่มน้ำป่าสักจากการวิเคราะห์ที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ทรงวิเคราะห์ว่าเมืองเพชรบูรณ์มีผังเองคล้ายกับเมืองพิษณุโลก คือใช้แม่น้ำไว้กลางเมืองเหมือนกันและมีสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัยอยู่รอบๆ ได้แก่ เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ (ดอกบัวตูม) ที่วัดมหาธาตุ ส่วนที่ 2 สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่สร้างเมืองเพื่อเตรียมความปลอดภัยในการมีสัมพันธกับชาวยุโรป จากหลักฐานซากกำแพงเมืองก่อขึ้นด้วยอิฐขนาดใหญ่ในตัวเมืองเพชรบูรณ์ที่ยังคงมีหลงเหลืออยู่ ทางด้านทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศใต้ของวัดไตรภูมิ

2.2.2 ในสมัยสุโขทัย

จากหลักฐานศิลาจารึกหลักที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่าการขยายตัวของอาณาจักรสุโขทัยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้มีการขยายอาณาจักรมาทางด้านทิศตะวันออก ถึงลุ่มแม่น้ำป่าสักเมืองลุมบาจาย ถึงฝั่งโขงเวียงจันทร์และเวียงคำ จากหลักฐานหลักที่ 8 และศิลาจารึก วัดโศการาม หลักที่ 93 (สมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย) ได้กล่าวไว้ว่า “ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ ทรงทำเมืองวัชชะปุระ แลหลักฐานอีกอย่างที่ชี้ชัดได้ว่าเพชรบูรณ์เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย คือ พุทธสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยแท้ และในการขุดค้นทางโบราณคดีพระเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ เมื่อ พ.ศ. 2510 ค้นพบศิลปะมากมาย เช่น เครื่องสังคโลกของไทย และเครื่องถ้วยกับตุ๊กตาจีน”

2.2.3 ในสมัยอยุธยา

ในรัชสมัยของพระบรมไตรโลกนาถ มีการปรับปรุงการปกครองหัวเมืองได้มีการแต่งตั้งเจ้าเมืองให้มีตำแหน่ง เป็นพระยาเพชรรัตนกัณฑ์พิริยะพาหะ เจ้าเมืองโทศักดิ์นาหมื่นไธสมัยพระมหาธรรมราชาได้แต่งตั้งพระนเรศวรเป็นมหาอุปราช ปกครองหัวเมืองเหนือหัวเมืองเพชรบูรณ์และให้พระยาศรีธมมอรรถน์ เจ้าเมืองวิเชียรบุรี ยกทัพไปขับไล่พระยาละแวกที่เข้ามาถึงเมืองโคราชและสระบุรี สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้พัฒนาเมืองเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหน้าด่านติดกับลาว โดยก่อกำแพงแน่นหนามั่นคง

2.2.4 ในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้สำรวจและเขียนแผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะที่คร่อมแม่น้ำป่าสัก ในสมัยรัชการที่ 5 ได้โปรดให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตรวจราชการเมืองในกลุ่มแม่น้ำป่าสักและได้เสด็จมาถึงเมืองเพชรบูรณ์ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงนิพนธ์รายงานเรื่องความไข้เมืองเพชรบูรณ์ และได้มีการปฏิรูปการปกครองหัวเมือง โดยจังหวัดหล่มสักได้กับมณฑลอุดร และมณฑลนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2478 ยุบมณฑลเพชรบูรณ์ ให้ขึ้นเป็นมณฑลพิษณุโลก เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย การคมนาคมก็สะดวกขึ้นแล้ว ส่วนอำเภอหล่มสักยุบเป็นอำเภอที่ชื่อว่าอำเภอวัดป่า ต่อมาปี พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนชื่อกลับมาเป็นอำเภอหล่มสักในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เห็นสัญญาร่วมมือกับญี่ปุ่นและประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร กรุงเทพฯและเมืองรอบๆ ถูกโจมตี จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงคิดย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่เพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ.2487 แต่สภาผู้แทนไม่เห็นชอบ

2.2.5 ภูมิศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2.5.1 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยสัณฐานหลัก 2 แบบ คือ ที่ราบเป็นแนวยาวในแนวเหนือ – ใต้ และเทือกเขาสูง หรือเนินเขา ทั้งสองข้างขนานกับที่ราบเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบในหุบเขาลักษณะที่ลุ่มแบบท้องกระทะ หรือแอ่งกระทะ ประกอบด้วยเนินเขา ลอนลูกคลื่น ป่า และที่ราบเป็นตอนๆ สลับกันไป พื้นที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปใต้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนาบกันทั้งสองด้าน ทั้งทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก คือ ทิศตะวันออกมีภูเขาสูงเป็นเทือกเขายาวตลอดแนว ตั้งแต่เหนือจดใต้ ติดต่อกับจังหวัดเลย ขอนแก่น ชัยภูมิ ถึงสระบุรี ทิศตะวันตกเป็นภูเขาสูง ยาวตลอดแนวตั้งแต่เหนือจดใต้ติดต่อกับเขตจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์และจังหวัดสระบุรี ถ้าหากอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จะมองเห็นภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ด้าน

2.2.5.2 ลักษณะภูมิอากาศ

จากการจำแนกสภาพภูมิอากาศตามระบบของ คอป เพน (Kop Pen) จัดให้บริเวณจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีลักษณะอยู่ในโซนร้อน แบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู โดยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาความชุ่มชื้นขึ้นสู่ประเทศทำให้มีฝนตกชุก ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณเดือนกันยายน และในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมตะวันตกเฉียงเหนือ พัดพาเอาความหนาวจากประเทศจีนมีผลทำให้อากาศหนาวเย็นบริเวณที่สูงตอนบนของจังหวัด บริเวณอำเภอน้ำหนาว อำเภอหล่มเก่า และอำเภอเขาค้อ นานราว 6 เดือน ประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม

2.2.5.3 ที่ตั้ง

จังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย อยู่ตรงบริเวณ ระหว่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ประมาณเส้นรุ้ง (Latitude) ที่ 15 ถึง 20 องศา ถึง 17 องศา 10 องศาเหนือ กับเส้นแวง (Longitude) ที่ 100 องศา 40 องศา ถึง 101 องศา 45 องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 21 ระยะทางประมาณ 346 กิโลเมตร

2.2.5.4 อาณาเขตติดต่อ

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่ค่อนข้างยาว ทอดยาวในแนวทิศเหนือ – ใต้ จึงทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์มีเขตการปกครองติดต่อกับเขตจังหวัดใกล้เคียงถึง 7 จังหวัด คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดนครสวรรค์

2.2.5.5 ขนาด

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 12,668.42 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7.9 ล้านไร่ และมีพื้นที่เท่ากับร้อยละ 13.80 ของขนาดพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งมีจังหวัดทั้งสิ้น 22 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบันเพชรบูรณ์แบ่งออกเป็น 11 อำเภอ และในแต่ละอำเภอ มีขนาดพื้นที่ในการปกครองดังนี้

1. อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	2,810.00	ตารางกิโลเมตร
2. อำเภอหล่มสัก	1,525.25	ตารางกิโลเมตร
3. อำเภอหล่มเก่า	927.07	ตารางกิโลเมตร
4. อำเภอวิเชียรบุรี	1,632.00	ตารางกิโลเมตร
5. อำเภอชนแดน	1,137.00	ตารางกิโลเมตร
6. อำเภอหนองไผ่	1,360.20	ตารางกิโลเมตร
7. อำเภอศรีเทพ	801.00	ตารางกิโลเมตร
8. อำเภอบึงสามพัน	489.80	ตารางกิโลเมตร
9. อำเภอวังโป่ง	543.00	ตารางกิโลเมตร
10. อำเภอน้ำหนาว	620.00	ตารางกิโลเมตร
11. อำเภอเขาค้อ	1,333.00	ตารางกิโลเมตร

2.2.5.6 เผ่าพันธุ์กายภาพของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย และมีชนส่วนน้อยที่เป็นคนต่างด้าว เช่น ชาวจีน ชาวญวนและชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับชนส่วนน้อยนี้ลดลงไปมากเนื่องจากนโยบายของการเมือง

แต่เนื่องจากสภาพจังหวัดเพชรบูรณ์ ในอดีตมีสภาพเป็นป่าดงดิบ จึงทำให้คนต่างจังหวัดเข้ามาแสวงหาที่ทำกินมากมายถึงแม้จังหวัดเพชรบูรณ์จะได้อำนาจ “ดินแดนแห่งความตาย” เนื่องจากพิษไข้มาลาเรียซึ่งมีอยู่ชุกชุมแต่ก็ไม่ทำให้คนหวาดหวั่นประการใด ยังคงอพยพเข้ามาเสี่ยงตายกันอยู่เรื่อยๆ ทำให้เพชรบูรณ์ปัจจุบันเป็นศูนย์รวมของคนทั่วประเทศที่ว่าได้ จนบางท่านให้ความเห็นว่าเพชรบูรณ์เป็นดินแดนไปสู่หลายๆ ภาค ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก จึงทำให้ประชาชนทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลมาสู่เพชรบูรณ์ จึงทำให้เพชรบูรณ์มีความเจริญมากขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว

2.2.5.7 ภาษาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ กล่าวถึง ภาษาของชาวเพชรบูรณ์ไว้ว่า จากข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมวรรณกรรมของเพชรบูรณ์เราจะพบว่า ลักษณะภาษาของชาวเพชรบูรณ์ที่ปรากฏอยู่ในโบราณนั้นมีทั้งภาษาไทยน้อยและภาษาไทยคำ อันเป็นภาษาที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีใช้ในคนไทยเชื้อสายลาวทั่วไป

ลักษณะของภาษาไทยคำ

1. ออกเสียงพยัญชนะหลักที่ 3 คือ ค แทนหลักที่ 1 คือ ก เช่น กรรม เป็น คล่า เขียว เป็น เกียว
2. ออกเสียง ร เป็น ฮ เช่น รัก เป็น ฮัก, เรือน เป็น เฮือน, ริม เป็น ฮิม
3. พยัญชนะหลักที่ 1 ได้แก่ ก จ ด ป ควบกับ ร จะกลายเป็นพยัญชนะหลักที่ 2 ได้แก่ ข ฉ ถ ผ ดังนี้ กราบ เป็น ขาบ, โปรด เป็น โผด, ปราง เป็น ผาง, ปราบ เป็น ผาบ
4. ออกเสียง ส เป็น จ เช่น สิ่ง เป็น จิ่ง
5. ไม่มีเสียงควบกล้ำของพยัญชนะ ร และ ล

2.2.5.8 ประชากร

ในปี พ.ศ. 2554 ประชากรในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนผู้ชาย 491,922 คน ผู้หญิง 497,555 คน รวม 996,231 คน ประชากรนับถือศาสนาพุทธ และมีศาสนาคริสต์ อิสลามบ้างเป็นส่วนน้อย

2.2.5.9 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจ ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 82,902 บาทต่อปี สภาพเศรษฐกิจของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อันดับแรกมีการเพาะปลูกพืชไร่ จำพวกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุด และรองลงมาได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วลิสง อันดับสองมีการเพาะปลูกข้าวและการทำสวนผลไม้ เช่น มะขามหวานนอกจากนั้นยังมีการปลูกยาสูบ พืชผักผลไม้เมืองหนาว ไม้ดอกไม้ประดับ นอกจากนั้นก็มีอาชีพปศุสัตว์ จังหวัดเพชรบูรณ์มีทำเลเหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากมีเนินเขาอยู่ทั่วไป พื้นที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีการเลี้ยงสัตว์ทุกอำเภอ เช่น โคเนื้อ กระบือ สุกร และสัตว์ปีกเพื่อบริโภคและเป็นรายได้เสริม สภาพสังคม ชาวเพชรบูรณ์ นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาศาสนาคริสต์ และด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา

2.2.5.10 พืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มีการปลูกมะขามหวานมานาน และนิยมปลูกกันมากจนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ามะขามหวานเมืองเพชรบูรณ์ มีรสนุ่มเป็นเลิศ และยังกลายเป็นไม้ผลที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดตลอดจนเป็นของฝากของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ไปสู่เพื่อนเพื่อน หรือบุคคลที่เคารพนับถือ

2.3 ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

2.3.1 ศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มชนของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ มีกลุ่มสืบเชื้อสายและอพยพมาจากหลายภูมิภาค เพราะพื้นที่อาณาเขตของจังหวัดเป็นพื้นที่ยาวและล้อมรอบด้วยวัฒนธรรมหลากหลาย ดังนั้น ประชากรของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีประชากรทั้งที่เดิมที่อาศัยอยู่ และมีกลุ่มชนอื่นที่อพยพเข้ามาทำมาหากินเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมหลากหลายทั้งด้านจิตรกรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม

2.3.2 ด้านจิตรกรรม

2.3.2.1 จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย

วัดนาทรายปัจจุบันนี้ มีชื่อว่า “วัดศรีมงคล” ตั้งอยู่บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จะสร้างมาแต่ พ.ศ.ใดไม่สามารถสืบทราบได้เพียงแต่อาศัยคำบอกเล่าของผู้มีอายุมากที่สุด ในหมู่บ้าน ว่าเดิมของกลุ่มชนหมู่บ้านนี้ได้อพยพมาจากประเทศลาว เมื่อมาตั้งหมู่บ้านเป็นหลักแหล่งแล้วจึงได้สร้างวัด จึงสันนิษฐานได้ว่า วัดนี้คงสร้างประมาณตอนปลายกรุงศรีอยุธยา โบสถ์ก็คงสร้างไว้เรียกกันมากับวัด อายุคงประมาณ 200 ปีเศษ ผนังภายในโบสถ์ทั้งสี่ด้าน มีภาพเขียนสวยงามมีผู้ที่เคยไปเห็นภาพเขียนที่วัดเชตุพนแล้วเปรียบเทียบกับว่าเหมือนกันถือว่าเป็นภาพเขียนที่เก่าแก่มีความสวยงามแบบโบราณภาพที่เขียนเป็นประวัติพระเจ้าสิบชาติ เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตภูมิปัญญาพื้นบ้านของประชาชนสมัยนั้น เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นอยู่อย่างไร เช่น การประกอบอาชีพต่างๆ หาเนื้อ หาปลา ตลอดจนการเสพสม ภาพหมู่บ้านมีผู้คนมากมาย ภาพการค้าขายทางเรือ เป็นหลักฐานเด่นชัดได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมในสมัยนั้นและภาพบางตอนมีคนจีนถักผมเปียภาพนรกสวรรค์แฝงปรัชญาพื้นบ้านไว้เป็นคติเตือนใจ ปรากฏให้เห็นบ้างแต่เลือนรางลักษณะเทคนิคของภาพเขียนภาพนั้นนับว่าเป็นฝีมือชั้นครู ซึ่งลีลาการเขียนภาพมีลักษณะอ่อนช้อย สีสันสวยงาม ใช้สีฝุ่นผสมกาวหนักระบายภาพ ตัดเส้นแบบแบนเขียนภาพบนฝาผนังปูนเขียนด้วยสีฝุ่นยากที่จะหารูปภาพที่ปรากฏในจังหวัดเพชรบูรณ์

รูปที่ 2.1 จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย

2.3.2.2 จิตรกรรมบนเสาไม้แปดเหลี่ยมวัดทรายงาม

วัดทรายงาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลนาแซง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ หรืออีกชื่อหนึ่งที่ชาวบ้านแถวนั้นเรียกกันว่า วัดบ้านห้วยมะเขือ ซึ่งเป็นชื่อเดิมของหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อก่อนนี้บริเวณดังกล่าวมีต้นมะเขือขึ้นอยู่มากมาย และต่อมาเนื่องจากที่ตั้งของวัดมีลักษณะโค้งยื่นออกไปในลำน้ำพุง และมีน้ำพุงล้อมรอบทั้ง 2 ด้าน เมื่อเกิดฤดูน้ำหลาก น้ำได้พัดเอาทรายขึ้นมาทับถมบนลานวัดจำนวนมากจึงเป็นที่มาของชื่อ “วัดทรายงาม” สร้างขึ้นจากแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนา เมื่อปี 2476 ภายในวัดจะมีศาลาทรงไทยศรีมุกดาอายุเก่าแก่กว่า 82 ปีหลังนี้มองภายนอกอาจจะเหมือนศาลารวมใจปฏิบัติธรรมพึ่งตนของชาวบ้านธรรมดาๆ แต่เมื่อเดินขึ้นไปพื้นเพียงบันไดขั้นแรก จะสะดุดตาทันทีกับเสาไม้ขนาดใหญ่ 8 ต้นที่ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่โครงสร้างของศาลาหลังใหญ่หลังนี้ เพราะเสาแต่ละต้นสลักงดงามด้วยภาพจิตรกรรมพุทธประวัติแฝงด้วยวิถีชีวิตดั้งเดิมของบรรพบุรุษ เสาไม้ทั้ง 8 ต้นนี้ เดิมทีเป็นเสาไม้ทรงกลมธรรมดา ความสูงประมาณ 284 เซนติเมตร กว้าง (รอบเสา) 112 เซนติเมตร แต่จากความร่วมมือร่วมใจและแรงศรัทธาอันสูงยิ่งของชาวบ้านได้ช่วยกันนำเสามาถากอย่างประณีตบรรจงจนได้เสา 8 เหลี่ยมเท่ากับจำนวนต้นเสาที่มีบนศาลา จากนั้น อาจารย์สนั่น ช่างเขียนพื้นบ้าน ก็ได้วาดภาพสีน้ำมันขนาดความสูงประมาณ 100 เซนติเมตร กว้าง 13 - 16 เซนติเมตร ลงบนเสาแต่ละต้นบอกเล่าถึงประวัติของพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ตอนเทวดาเชิญพระโพธิสัตว์ลงไปจุติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะโอรสแห่งพระนางสิริมหามายา จนถึงตอนเจดีย์พระเชิวแก้วที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ รวมทั้งหมด 25 กัณฑ์ โดยช่างเขียนได้วาดเรื่องราวโดยเริ่มต้นจากเหลี่ยมเสาแรกและจบเรื่องลงที่เหลี่ยมเสาสุดท้ายพอดี เป็นงานวาดที่ถือได้ว่าใช้ฝีมือที่บรรจงบวกเข้ากับการวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

รูปที่ 2.2 ประเพณีงานกาชาดมะขามหวาน

2.3.2.3 อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพ มีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี เป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันกับเมืองพิมาย ลพบุรี เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่วัฒนธรรมของขอมไปสู่อาณาจักรทวารวดี ปัจจุบันมีซากตัวเมืองกำแพง และปรากฏปรากฏอยู่บริเวณที่ตั้งเป็นที่ราบมีกำแพงดินสูงรอบเมือง มีโบราณสถานประมาณ 134 แห่ง ศิลปกรรมที่สำคัญได้แก่ ปรากฏศรีเทพ ปรากฏสองพี่น้อง เขาค้างใน

ในข้อเท็จจริงปริมาณของเมืองโบราณศรีเทพ ไม่ได้มีอาณาเขตอยู่แต่ขอบคูน้ำคันดินเท่านั้นเพราะพบหลักฐาน เช่น ศาสนาและรูปเคารพกระจายทั้งในบริเวณนอกเมืองและในเมือง ที่สำคัญก็คือ ถ้ำเขามอรัตน์ ที่ต้องข้ามลำน้ำป่าสักและห่างจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ราว 12 กิโลเมตร ปรากฏการสลักรูปเคารพที่รวมกับเมืองศรีเทพบริเวณปากทางเข้าถ้ำ ชาวเมืองศรีเทพโบราณสลักรูปพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นพระพุทธรูปยืน หน้าตรง มีการสลักรูปดอกบัวเป็นฐานพระโพธิสัตว์ศรีอาริยเมตไตร

ณ ตำแหน่งกลางเมืองมีศาสนสถานขนาดใหญ่ ชื่อเขาค้างในศาสนาพุทธ มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบทวารวดี เช่นเดียวกับเจดีย์วัดโฆลง ที่เมืองคูบัวจังหวัดราชบุรี ผังพื้นที่ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออกขนาดกว้าง 28.40 เมตร ยาว 44.30 เมตร สูงประมาณ 12 เมตร ใช้ศิลาแลงเป็นวัสดุหลัก ที่ฐานมีปูนปั้นเป็นรูปคนแคระ ลายพันธุ์พฤกษา และลายเรขาคณิตประดับ

ทางนอกเมืองศรีเทพด้านทางเหนือ ปรากฏโบราณสถานบ้านสปรือ ห่างจากเมืองศรีเทพไปราว 11.5 กิโลเมตร โบราณสถานในกลุ่มนี้คือ เขาค้างนอกซึ่งเป็นโบราณสถานที่ใหญ่ที่สุดของศรีเทพ นอกจากนี้ยังมีปรากฏถ้ำทางทิศเหนือ และกลุ่มโบราณเขาค้างแก้วทางทิศใต้ และมีถ้ำเขามอรัตน์ทางทิศตะวันตก

ศรีเทพช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-18 สภาพบ้านเรือนในช่วงนี้ ศรีเทพถูกรอบงำด้วยอิทธิพลทางการเมืองจากอาณาจักรเขมรพระนครซึ่งรุ่งเรืองอำนาจในขณะนั้น มีผลกระทบต่อดินแดนน้อยใหญ่ในแถบนี้เช่นกัน ขณะที่อำนาจทางทหาราวดีทางตะวันตกของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มสลายตัวลง โบราณสถานปราสาทศรีเทพ เป็นสถาปัตยกรรมในศิลปะร่วมเขมรหันหน้าไปทางทิศตะวันตกลักษณะของปราสาทแห่งนี้ส่วนฐานก่อด้วยศิลาแลง เป็นฐานบัวลูกฟักและเดียวกับสถาปัตยกรรมเขมรทั่วไป ส่วนตัวเรือนธาตุก่อด้วยอิฐแบบเดียวกับปราสาทสองพี่น้อง ในการขุดค้นบริเวณดังกล่าวพบชิ้นส่วนทับหลังรูปลายสลักต่างๆ ซึ่งให้เห็นว่าปราสาทดังกล่าวน่าจะสร้างอยู่ในราวช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-18 โดยเป็นศาสนาฮินดู และต่อมาภายหลังได้ถูกดัดแปลง โดยนำหินทรายมาสลักเพื่อเปลี่ยนแปลงแต่ไม่สำเร็จ จึงทิ้งร้างจนถึงปัจจุบัน

โบราณสถานปราสาทสองพี่น้อง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นปราสาท 2 องค์หันหน้าไปทางทิศตะวันออกฐานก่อด้วยศิลาแลง องค์ปราสาทหรือองค์เรือนธาตุก่อด้วยอิฐมีประตูทางเข้าทางเดียว ส่วนอีก 3 ด้าน ทำเป็นประตูหลอก มีมุขในลักษณะคล้ายซุ้มหน้าบันยื่นออกมาทั้ง 4 ด้าน ยกเว้นด้านหน้าของปราสาทองค์ใหญ่ที่ทำยื่นออกมาจากการขุดแต่งทางโบราณคดี พบทับหลังและเสาประดับกรอบประตู โดยทับหลังจำหลักเป็นอมมามเหศวร หรือ สลักรูปพระอิศวรอุ้มนางปารวตี ประทับนั่งอยู่เหนือโคอศุกราช รูปแบบทางศิลปะเครื่องประดับสถาปัตยกรรมเหล่านี้สามารถกำหนดอายุปราสาท 2 พี่น้องให้อยู่ในราวช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-17 ในศิลปะขอมแบบบาปวนตอนครวัด ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดู และต่อมาได้ดัดแปลงเป็นพุทธสถาน

รูปที่ 2.3 ปราสาทศรีเทพ

รูปที่ 2.4 ปราสาทสองพี่น้อง

2.3.2.4 วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวเพชรบูรณ์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้สันนิษฐานว่า วัดมหาธาตุสร้างมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เมื่อครั้งมาเมืองเพชรบูรณ์ได้จารึกไว้ในหนังสือนิทานโบราณคดีไว้ว่า วัดมหาธาตุมีเจดีย์ใหญ่ฐานสี่เหลี่ยม แต่ยอดได้หักชำรุด มีลักษณะคล้ายเจดีย์ที่อยู่ในเมืองเก่าสุโขทัย คือ เจดีย์แบบดอกบัวตูมอยู่บนยอด เรียกว่า เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย

รูปที่ 2.5 เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย

2.3.2.5 วัดไตรภูมิ

วัดไตรภูมิมีปราสาทที่เก่าแก่อยู่หลังพระอุโบสถมีลักษณะแบบอยุธยาเป็นรูปทรงปราสาท 1 องค์ เรือนธาตุและบัลลังก์มีซุ้มซ้อนกันขึ้นไปจากฐานพระปราสาทย่อมุมไม้ 12 ซึ่งเป็นลักษณะของศิลปะอยุธยาอย่างชัดเจน

รูปที่ 2.6 พระปราสาทเก่าวัดไตรภูมิ

2.3.2.6 ด้านประติมากรรม

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนอกจากจะมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นแล้วยังมีประติมากรรมที่ทรงคุณค่าคือ ประติมากรรมปูนปั้นแบบนูนสูง ที่สวยงามติดอยู่ฐานเขาค้างในมีลักษณะเป็นรูปคนและท่อนั่ง ส่วนหน้าตาไปตามจินตนาการของผู้สร้าง ลักษณะศิลปกรรมของเมืองศรีเทพเป็นศิลปะแบบขอมหรือสมัยลพบุรีอย่างเห็นได้ชัด ดังเช่น เทวรูปพระนารายณ์ รูปยักษ์ เทพารักษ์ ทำด้วยหินศิลาแลง ปูนปั้นลายผักกูดแบบนูนสูงติดอยู่บนฐานเขาค้างใน การสร้างองค์ปราสาทใช้ศิลาแลงมาประกอบการสร้างโบราณสถาน และพร้อมกันนี้ยังศิลปะแบบทวารวดีปะปนอยู่ เช่น ธรรมจักร หรือพระพุทธรูป ศิลารธรรมจักร

เมืองศรีเทพจัดเป็นหนึ่งในเมืองโบราณยุคแรกที่มีร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชาวอินเดียในสมัยคุปตะและหลังสมัยคุปตะ จากการค้นพบประติมากรรม เนืองในพราหมณ์ที่มีอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 9-14 จำนวนหลายองค์ที่เมืองศรีเทพ คือ ประติมากรรมศิลาพระนารายณ์

สวมหมวกทรงกระบอก อาจนำไปสู่ข้อสันนิฐานได้ว่า มีชุมชนชาวอินเดียที่นับถือศาสนาพราหมณ์ ไวยณพนิกาย เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในศรีเทพ

พระพุทธรูปสมัยทวาราวดี สลักด้วยศิลาทรายสีเทา สูงประมาณ 2.18 เมตร ซึ่งกล่าวได้มาจากเมืองศรีเทพเช่นเดียวกัน พระพักตร์เป็นแบบทวาราวดีอย่างแท้จริงเมื่อดูพระสกลีขนาดใหญ่และมีเกตุมาลา ยังไม่มีรัศมีอยู่ข้างบน แต่หน้าประหลาดที่ว่ามีรูเจาะเป็นอนุบาลมที่พรวนลายพระขนงและพระเนตรเจาะรูสำหรับฝังโลหะ พระองค์ยืนตรงตรองจีวรห่มคลุมแต่ชายจีวรสองข้างพระองค์ได้หักหายไป รวมทั้งพระขงตั้งแต่พระชานุ (หัวเข่า) ลงมาด้วย การกำหนดพระพุทธรูปองค์นี้ อาจทำได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้าเรานึกถึงการเจาะศิลาแลงและสัมฤทธิ์สำหรับฝังโลหะในประติมากรรมเป็นที่นิยมทำกันมาก ในศิลปะขอมสมัยบาปวน นักวิชาการบางท่านกล่าวถึงลักษณะทางศิลปะของพระพุทธรูปศาสนาและศาสนาฮินดูในเมืองศรีเทพก็เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ยังได้ค้นพบ พระพุทธรูปแบบทวาราวดีมีจารึกเป็นคาถา เข ธัมมาฯ ภาษาบาลีบนฐาน ซึ่งแสดงว่าอิทธิพลของศิลปะทวาราวดี ได้แพร่เข้ามายังเมืองศรีเทพ นอกจากนี้ยังมีผู้ค้นพบเศษธรรมจักรศิลาขนาดเล็กค่อนข้างใหญ่มีลายสลักแบบทวาราวดี ซึ่งปัจจุบันรักษาการอยู่ ที่ว่าการอำเภอศรีเทพ หนึ่งถ้ำมอรัตน์ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ยังมีศาสนา ลัทธิมหายานจากอาณาจักรศรีวิชัยทางใต้ของประเทศ

ศิวลึงค์ เทวสตรี ทวารบาลและรูปพระอาทิตย์ อันคล้ายคลึงกับ ประติมากรรมในสมัยพราหมณ์ที่สำคัญ คือ เทวรูปพระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอก 8 เหลี่ยม และแผ่นทองคำสลักลายเป็นรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ ที่จริงแล้วเมืองศรีเทพประสม ประสานวัฒนธรรมต่างรูปแบบให้เข้ากันได้ดี เห็นได้จากชุมชนนี้สร้างเทวรูปสวมหมวกแปด เหลี่ยมแบบศรีเทพ ซึ่งนับเป็นประติมากรรมสกุลช่างศรีเทพ เชื่อกันว่าตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทวรูปในศาสนาพราหมณ์ เช่น เทวรูปพระนารายณ์ พระกฤษณะ และพระอาทิตย์

วัตถุที่สำคัญลงเป็นรูปศิลาทราย สูงประมาณ 1.14 เมตร เป็นประติมากรรม ที่มีใบหน้าหลักแสดงอารมณ์ยิ้มแย้มซึ่งค้นพบที่เมืองศรีเทพ อย่างไรก็ตามเศียรนี้มีการสวมหมวก อยู่ด้านล่าง และมีลวดลายอยู่เบื้องล่าง และมีลวดลายคล้ายลายไม้ ประดับอยู่สามด้านตรงกลางมี ขนาดใหญ่ สวมตุ้มหูกลม มีลายดอกไม้หกลีบสลักอยู่ภายใน อยู่บนประภามณฑล เทวรูปองค์นี้ ยืนตรง แบบเทวรูปพระอาทิตย์ ร่องรอยการแตกหักแสดงว่าเดิมมีกรทั้งหมด 4 กร

แผ่นทองสูงประมาณ 30 เซนติเมตร ดุนเนเทวรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ สวมหมวกทรงกระบอกซึ่งมีลวดลายรูปประจำระดับและข้างบนมีลวดลายคล้ายดอกบัวมี ประภามณฑลเป็นรูปไข่อยู่ด้านหลัง พระองค์สวมกฐน (ตุ้มหู) กรองศอ (สร้อยคอ) และพาดูรัด (กำไล ต้นแขน) ชายพระเกศาประอยู่เหนือพระอังสา ที่ทราบว่าเป็นพระนารายณ์อย่างแน่นอนเพราะว่ามี 4 กร แผ่นทองนี้อายุราว ศตวรรษที่ 13 เพราะมีอิทธิพลพื้นเมืองเข้ามาปะปนกับศิลปะอินเดีย

สำหรับการขุดแต่งเขาค้างในครั้งสุดท้ายโดยนายนิติและคณะซึ่งเป็นนักโบราณคดีกรมศิลปากร ได้ดำเนินการขุดแต่งทางด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นด้านหน้าของโบราณสถานจากการขุดแต่งปรากฏว่าโบราณแห่งนี้ก่อด้วยอิฐศิลาแลงมีฐานเป็นลวดลายเครื่องประดับ ภาพปูนปั้นที่ได้จากการขุดแต่งสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 ประเภท อันได้แก่ รูปบุคคล รูปสัตว์ และรูปพรรณพฤกษา

1. รูปบุคคล ภาพปูนปั้นประเภทนี้พบน้อยชิ้น ทั้งสภาพค่อนข้างสมบูรณ์และชำรุดแตกหัก ภาพดังกล่าวประกอบด้วยรูปมารหรือคนแคระ นอกจากนี้ยังมีรูปศิระษะบุคคล ส่วนขา ส่วนแขน และส่วนของใบหน้า รวมทั้งเครื่องประดับร่างกาย ซึ่งล้วนแต่ชำรุดทั้งสิ้น

2. รูปสัตว์ ภาพปูนปั้นรูปสัตว์ ประกอบด้วย ส่วนศิระษะของม้า สิงค์ นาค ส่วนขาซึ่งเป็นขาของช้าง และส่วนลำตัวซึ่งน่าจะเป็นสัตว์ปีกจำพวกนกหรือหงส์ ภาพทั้งหมดมีสภาพไม่สมบูรณ์

3. รูปพรรณพฤกษา ภาพปูนปั้นประเภทสุดท้ายได้แก่ ลายก้านขด ลายใบไม้ ลายกนก ลายกระจัง รวมทั้งลายเรขาคณิต (สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ลายวงกลม ลายผสม) ลวดลายเหล่านี้มีสภาพแตกหักไม่สมบูรณ์

รูปที่ 2.7 ธรรมจักรหินทรายแกะสลัก

รูปที่ 2.8 ประติมากรรมคนแคระแบกโบราณสถานเขาค้างใน

รูปที่ 2.9 ประติมากรรมปูนปั้นเทวรูป เมืองศรีเทพ

2.3.2.7 วัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ

งานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ เป็นงานประเพณีเก่าแก่ของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สืบทอดกันมาช้านานชั่วอายุคน เป็นประเพณีที่แปลกไม่มีปรากฏในที่อื่นๆ ในวันสารทไทยของทุกปี ชาวเพชรบูรณ์จะเดินทางไปร่วมพิธีกันอย่างคับคั่ง ประเพณีอุ้มพระดำน้ำเมื่อก่อนมีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น อุ้มพระดำน้ำ อุ้มพระสร่งน้ำ บางคนก็เรียกว่างานประเพณีสารทไทยวัดไตรภูมิ หรือประเพณีอัญเชิญพระพุทธรูปสร่งน้ำก็มี จนกระทั่งเดือนตุลาคม 2528 ทางคณะกรรมการได้ร่วมประชุมกันอย่างกว้างขวางเพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดงานเป็นทางการ และมีมติให้ใช้ชื่อว่า งานประเพณี “อุ้มพระดำน้ำ” งานประเพณีดังกล่าวนี้ จะจัดขึ้นบริเวณวัดไตรภูมิ ถนนเพชรรัตน์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

พระพุทธรมหาธรรมราชา เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะสมัยลพบุรี หล่อด้วยเนื้อทองสัมฤทธิ์ หน้าตัก กว้าง 13 นิ้ว สูง 18 นิ้ว ไม่มีฐาน พุทธลักษณะ เป็นทรงเทริด พระพักตร์กว้าง พระโอษฐ์เบะ พระหนูป้าน พระกรณยาวย้อย จนจรดพระอังสา ที่พระเศียร ทรงเครื่องขลุ่ยเทริด มีกระบังหน้า ทรงสร้อยพระศอ พานหุรี และประคตเป็นลวดลายงดงามยิ่งเป็นศิลปะของขอมจึงสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยลพบุรี

รูปที่ 2.10 ประติมากรรมปูนปั้นเทวรูป เมืองศรีเทพ

ตามประวัติเล่าสืบกันต่อมาหลายชั่วอายุคนแล้ว เมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมา มีชาวเพชรบูรณ์กลุ่มหนึ่งมีอาชีพในการจับสัตว์น้ำอยู่ในลำน้ำป่าสัก อยู่มาวันหนึ่งชาวประมงกลุ่มนี้ได้ออกไปล่าตามปกติ เช่นทุกวัน เผอิญวันนั้นเกิดเหตุการณ์ประหลาดตั้งแต่เช้าถึงบ่าย ไม่มีใครจับปลาได้เลยสักตัวคล้ายดังกับว่าใต้พื้นน้ำไม่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่เลย สร้างความงุนงงแก่พวกเขาเป็นอย่างมาก ต่างพากันนั่งปรึกษาวางจะทำประการใดดี ณ บริเวณที่ชายเหล่านั้นนั่งปรึกษากันอยู่นั้นปัจจุบันคือ บริเวณวังมะขามแปบ คำว่า มะขามแปบ นั้น หมายถึง ไม่ระก้านั่นเอง บริเวณดังกล่าว อยู่ทางทิศเหนือของเมืองเพชรบูรณ์ ทันใดนั้น กระแสน้ำในแม่น้ำแห่งนั้น หยุดไหลนิ่งอยู่กับที่ แล้วค่อยๆ มีพราย น้ำผุดขึ้นมาทีละฟองทีละฟองขึ้น มองดูคล้ายกับน้ำกำลังเดือดอยู่บนเตาไฟ ไม่นานก็เปลี่ยนเป็นวังน้ำวนใหญ่และลึกมาก ณ ที่แห่งนั้นทุกคนต่างมองดูด้วยความมึนงงไม่สามารถหาคำตอบว่าเกิดขึ้นจากอะไร เหตุการณ์ดำเนินต่อไป จนกระทั่งกระแสน้ำแห่งนั้นได้เริ่มคืนสู่สภาพเดิม และดูเอาพระพุทธรูปองค์นี้ขึ้นมาจากใต้พื้นน้ำแห่งนั้นลอยขึ้นมาอยู่เหนือผิวน้ำ มีการคำพูดคำว่าอยู่ตลอดเวลาเหมือนอาการของเด็กเล็กที่กำลังเล่นน้ำ เป็นที่แน่นอนว่าชาวประมงกลุ่มนั้นได้ประจักษ์ถึงความศักดิ์สิทธิ์ จึงได้ลงไปอัญเชิญขึ้นมาประดิษฐานบนบกให้ผู้คนทั้งหลายได้กราบไหว้สักการะบูชาและพร้อมใจกันอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ที่วัดไตรภูมิในปัจจุบัน

รูปที่ 2.11 ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ

ในปีต่อมา ครั้นถึงเทศกาลสารทไทยพระพุทธรูปที่ถูกอัญเชิญขึ้นมาจากน้ำได้หายไปอย่างไร้ร่องรอย ชาวบ้านชาวเมืองก็ออกตามหากันจ้าละหวั่น ในที่สุดก็ไปพบพระพุทธรูปองค์นี้ตรงบริเวณที่พบครั้งแรกและกำลังคำพูดคำว่าอยู่พอดี จึงได้อัญเชิญมาอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่บัดนั้นมาเมื่อถึงเทศกาลสารทไทย คือ ตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบของทุกปีภายหลังจากถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์แล้ว เจ้าเมืองเพชรบูรณ์สมัยนั้นพร้อมด้วยข้าราชการตลอดจนประชาชนในเมืองเพชรบูรณ์ จึงร่วมกันอัญเชิญพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ได้ทำพิธีสง

น้ำที่วังมะขามแพะตรงที่พบครั้งแรกเป็นประจำทุกปี หากปีใดน้ำน้อยเข้าไปไม่ได้ก็อัญเชิญไปสงวน้ำที่วัดโบสถ์ชนะมาร ทางเหนือเมืองเพชรบูรณ์ แล้วถวายนามท่านว่า “พระพุทธมหาธรรมราชา” ส่วนความเชื่อถือในอีกทางหนึ่งนั้นเชื่อว่าเทพเจ้าผู้สิงสถิตย์ในองค์พระพุทธมหาธรรมราชาเป็นพระภิกษุโบราณ 2 รูป ได้สร้างพระพุทธองค์นี้ตั้งแต่ครั้งเป็นมนุษย์ในสมัยลพบุรี ต่อมากรุงสุโขทัยได้แผ่อำนาจขยายอาณาเขต พระพุทธมหาธรรมราชาได้ถูกเชิญไปประดิษฐานไว้ที่กรุงสุโขทัย จนมาถึงสมัยพระยาโลไทย กษัตริย์องค์ที่ 6 ในราชวงศ์พระร่วง ประจวบกับเพชรบูรณ์ได้ว่างกษัตริย์ผู้ครองนคร ได้โปรดให้ออกญาศรีเพชรรัตนานคราบาล นามเดิมว่า เรือง ไปเป็นเจ้าครองเมืองเพชรบูรณ์ โดยขึ้นตรงต่อกรุงสุโขทัย พร้อมกันนี้ได้พระราชทานพระพุทธรูป “พระพุทธมหาธรรมราชา” มาด้วย สำหรับเป็นพระคู่บ้านคู่เมือง โดยมีกระแสรับสั่งให้มาทางลำน้ำ หากแควะที่ใดก็ให้สร้างวัดใหม่เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์นี้

สำหรับการเดินทางมาในสมัยก่อน ล่องมาตามลำน้ำยมจากสุโขทัยผ่านพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง อยุธยา แล้ววกเข้าลำน้ำป่าสักที่อยุธยา ผ่านสระบุรี แล้วสู่จุดหมายปลายทางที่เพชรบูรณ์ รวมระยะเวลาการเดินทางหนึ่งปีเต็ม เมื่อแรกมาถึงคำริจะนำพระพุทธมหาธรรมราชาไปประดิษฐานไว้ที่วัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ แต่เป็นการขัดพระบรมราชโองการ จึงสร้างวัดขึ้นมาใหม่ให้ชื่อว่า วัดไตรภูมิ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแก่พระร่วง ซึ่งเป็นผู้พระราชนิพนธ์เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง

ในวันสารทไทยของทุกปี ทางจังหวัดเพชรบูรณ์ได้อัญเชิญพระพุทธมหาธรรมราชาประดิษฐานบนบุษบก แห่จากวัดไตรภูมิไปตามเส้นทางในเขตเทศบาลเพื่อให้ประชาชนได้สักการะบูชาและอัญเชิญมาเฉลิมฉลองที่วัดไตรภูมิ ในวันสารทไทยซึ่งเป็นวันที่สามของงาน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะอัญเชิญพระพุทธมหาธรรมราชาประดิษฐานบนเรือที่ทำนน้ำหน้าวัดไตรภูมิ ทวนกระแสน้ำในแม่น้ำป่าสักไปทำพิธีดำน้ำที่หน้าวัดโบสถ์ชนะมารซึ่งเป็นวังน้ำลึก เมื่อถึงบริเวณพิธี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์จะอัญเชิญพระพุทธมหาธรรมราชาเทิดไว้เหนือหัวดำน้ำลงไปพร้อมกัน โดยหันหน้าไปทางเหนือสามครั้ง หันหน้าลง ทางใต้สามครั้ง ตามความเชื่อที่จะทำให้ น้ำท่าอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข

ความเชื่อในการอัญเชิญพระพุทธมหาธรรมราชาดำน้ำ ผู้ที่ทำการอัญเชิญจะต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ทั้งนี้เพราะตำแหน่งเทียบได้กับเจ้าเมืองในสมัยโบราณซึ่งเป็นใหญ่ที่สุดในเมือง ความเสียดสีของผู้เป็นใหญ่ในนครที่มีความห่วงใยในความทุกข์สุขของราษฎร และได้ชื่อว่าเป็นผู้ทะนุบำรุงพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้จะให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าเมืองอัญเชิญไปดำน้ำแทนไม่ได้ หากปีใดไม่มีการอัญเชิญพระพุทธรูปองค์ดังกล่าวไปดำน้ำ ชาวเพชรบูรณ์เชื่อกันว่าปีนั้นบ้านเมืองจะเกิดความแห้งแล้ง ข้าวยากหมากแพง และพระพุทธรูปองค์นี้จะหายไป

2.3.2.8 ประเพณีเส็งกลอง ล่องโคมไฟหัวฟ่อขุนผาเมือง

ประเพณีเส็งกลอง

เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวอำเภอหล่มสัก ซึ่งมีมาแต่โบราณ มักนิยมเล่นในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา - ออกพรรษา ซึ่งมีการเส็งกลอง 2 ลักษณะ คือ จัดเส็งกลองร่วมกับงานบุญบั้งไฟ โดยเชื่อว่าการเส็งกลองเพื่อเป็นการเชือเชิญเทวดา มนุษย์โลก และภูตผีมาร่วมทำบุญบั้งไฟโดยพร้อมเพรียงกัน อีกลักษณะจนเป็นการนัดหมายช่างกลองตามบ้านต่างๆ ให้นำกลองมาเส็งแข่งกัน เพื่อประกวดในเรื่อง "ความดัง" กลองที่ดีได้เสียงดังที่สุด คือ มีเสียงทุ้ม กลาง แแหลม ครบถ้วนจะเป็นผู้ชนะการแข่งขัน

รูปที่ 2.12 ประเพณีเส็งกลอง

ประเพณีล่องโคม

เป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่นิยมเล่นกันในวันออกพรรษา ซึ่งเชื่อว่าหลังจากพระพุทธเจ้าได้จำพรรษาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ครบเดือนแล้ว จึงได้ขึ้นไปเทศนาให้พระพุทธรูปมารดาบนสวรรค์ชั้นดุสิต และลงมาเทศน์โปรดมนุษย์โลก และเมืองบาดาล ซึ่งเป็นที่พอใจของพญานาคยิ่งนัก พญานาคจึงได้ถวายบั้งไฟพญานาคเพื่อเป็นการส่งเคราะห์ร้าย รวมทั้งเป็นการขอขมาพระแม่คงคาด้วย ส่วนโคมไฟหรือโคมลอยที่ขึ้นไปในอากาศจะเป็นการบูชาเทวดา ลักษณะโคมไฟหรือโคมลอย ที่ลอยขึ้นไปในอากาศทำจากกระดาษสีต่างๆ จำนวน 60-80 แผ่น ต่อเป็นทรงกลม ทรงรี และรูปเหลี่ยมต่างๆ มีช่องรับลมคาร์บอนไดออกไซด์จากเตาความร้อน ส่วนความสวยงามของโคมลอยนั้นจะดูที่ความสูง และระยะเวลาการลอยอยู่บนท้องฟ้า

รูปที่ 2.13 ประเพณีการปล่อยโคมไฟ

ประเพณีข้าวห้อยของชาวหล่มสัก

ห้อย ความหมาย จากพจนานุกรม หมายถึง เชี่ยนหมาก เครื่องของภาชนะ
พาข้าว ภาษาของชาวหล่มสัก หมายถึง ถาดที่ใช้รองอาหารคาวหวาน

ห้อย ภาษาถิ่นของชาวหล่มสัก หมายถึง ภาชนะที่ใช้รองถ้วยอาหารคาว
หวาน ตลอดจนผลไม้ ซึ่งจัดเตรียมเพื่อนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน วงละประมาณ 4-5 คน มักสาน
จากหวายหรือไม้ไผ่ มีฐานเล็ก สูงประมาณ 25-30 เซนติเมตร ปากกว้าง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ
40-50 เซนติเมตร

นอกจากการรับประทานอาหาร จากพาข้าวห้อยกันปกติที่บ้านแล้ว ชาว
หล่มสักมักจะถือเป็นการประเพณีในการเลี้ยงสังสรรค์และงานมงคลต่างๆ โดยเชิญแขกมาร่วมงานและ
นั่งรับประทานที่พื้นเรือน โดยนั่งเป็นวงวงละประมาณ 4-5 คนโดยใช้มือปั้นข้าวเหนียวจากกระติบ
ข้าวเหนียวทำเป็นคำๆ แล้วจิ้มกับข้างในสำหรับ (พาข้าวห้อย) ซึ่งได้แก่ อาหารประเภทแจ่ว
(น้ำพริก) ลาบ ส้มตำ อาจมีไก่ย่างหอมๆ ด้วยก็ได้ ประกอบกับมีวงดนตรีไทยเดิมและการแสดงของ
นักเรียน นักศึกษาจากสถาบันต่างๆ โดยกำหนดขึ้นในคืนแรกของงาน

รูปที่ 2.14 ประเพณีพาช้าวหย่องของชาวหล่มสัก

ไหว้พ่อนผาเมือง

การจัดงานเส็งกร่อง ล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมือง เพื่อเคารพสักการะและเผยแพร่ประวัติเกียรติคุณของพ่อนผาเมือง ปุชนิยบุคคลของชาติไทย คณะกรรมการจัดงานฯ จะมีการจัดงานเส็งกร่องล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมืองเป็นประจำทุกปีช่วงเดือนธันวาคม - มกราคม ประมาณ 5 วัน 5 คืน บริเวณอนุสาวรีย์พ่อนผาเมือง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ประวัติและเกียรติคุณพ่อนผาเมือง เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบโดยทั่วกัน
2. เพื่อเผยแพร่และเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งจังหวัดได้กำหนดว่า "นครพ่อนผาเมือง" เป็นคำขวัญของจังหวัดด้วย
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีการเส็งกร่อง และการล่องโคมไฟ ของชาวอำเภอหล่มสัก ให้ดำรงสืบไป
4. เพื่อจัดหารายได้ซื้อที่ดิน โดยขยายบริเวณอนุสาวรีย์พ่อนผาเมืองออกไป เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกาย ของชาวอำเภอหล่มสัก และใกล้เคียง

รูปที่ 2.15 อนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง

รูปที่ 2.16 พิธีบวงสรวงดวงวิญญาณพ่อขุนผาเมือง

รูปที่ 2.17 การฟ้อนรำหลังเสร็จพิธีการบวงสรวง

งานเส็งกลอง ล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนขุนผาเมือง ถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งงานหนึ่ง ที่เกิดจากความพร้อมเพียง ความสมัครสมาน สามัคคีของข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชน และกลุ่มพลังมวลชนที่ได้ให้ความ ร่วมใจเสียสละทั้งกำลังกาย และกำลัง ทรัพย์ เพื่อดำเนินการจนบรรลุเป้าหมาย

2.3.2.9 งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์

ความเป็นมาของ งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์

งานเทศกาลชิมมะขามหวานเพชรบูรณ์ ได้เริ่มจัดขึ้นในปี 2516 ในลักษณะ ประจำท้องถิ่นอำเภอหล่มเก่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดการปลูกมะขามหวานของจังหวัดเพชรบูรณ์ การจัดงานได้จัดติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี 2521 จังหวัดเพชรบูรณ์จึงได้จัดการประกวดมะขามหวานในงานเทศกาลฉลองรอยพระพุทธรบาท วัตถุประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาปี 2525 องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ได้สนับสนุนให้มีการประกวดติดตามมะขามหวาน พร้อม จัดให้มีการออกร้านขายมะขามหวานขึ้นในงาน การจัดงานเทศกาลชิมมะขามหวานได้จัดระหว่าง วันที่ 17-25 มกราคม ติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี 2542 ได้เปลี่ยนชื่องานเป็น กาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์ และได้ย้ายสถานที่จัดงานมาถึงปัจจุบัน และได้จัดที่ ณ สนามสถานที่ก่อสร้าง ศาลากลางจังหวัดแห่งใหม่ใกล้กับที่ว่าการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพชรบูรณ์ โดยจังหวัดเพชรบูรณ์ร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงาน เหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ ชมรมผู้ปลูกมะขามหวานจังหวัดเพชรบูรณ์ คณะกรรมการร่วม ภาครัฐบาลและเอกชน (กรอ.) จังหวัดเพชรบูรณ์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

รูปที่ 2.18 งานกาชาดมะขามหวาน

การจัดงานกาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์มะขามหวาน ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียง และเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวาง
2. ประชาสัมพันธ์ความเป็นมาของนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่งได้ก่อตั้งตั้งแต่ สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม
3. จัดหารายได้สนับสนุนกาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกร ผู้ปลูกมะขามหวาน ได้ปรับปรุงพันธุ์และรักษาคุณภาพของมะขามหวาน
4. เพื่อประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้กว้างขวาง

ยิ่งขึ้น

รูปที่ 2.19 การจัดจำหน่ายมะขาม

2.4 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.4.1 ความหมายของการออกแบบ

การออกแบบ หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของเดิมให้ดีขึ้นด้วยการใช้หลักทัศนธาตุ องค์ประกอบทางศิลปะ ทฤษฎีต่างๆ เป็นแนวทาง และใช้วัสดุนาชนิดเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรคงาน ตามวิธีการที่เหมาะสม ตามแบบแผนและจุดมุ่งหมายที่ต้องการ (ประเสริฐ พิชะสุนทร. 2555 : 14) และ ฌ็องโกแต็ง ป็องจูโร (2557: 57) ได้ให้ความหมายของการออกแบบว่า เป็นการสร้างสรรค์ของมนุษย์ด้วยปัญญาโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความคิด โดยงานออกแบบแต่ละคนจะมีความเป็นเฉพาะบุคคล เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อันเนื่องมาจากงานออกแบบเป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนอุปนิสัยของการทำงาน ดังนั้นงานต่างๆ ที่นักออกแบบเสนอออกมาจึงเป็นรูปแบบเฉพาะนอกจากความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์แล้วนักออกแบบเสนอออกมาจึงเป็นรูปแบบเฉพาะ นอกจากความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์แล้วนักออกแบบหลาย ๆ คน ก็มีพรสวรรค์ อันเกิดจากสายเลือดได้รับการถ่ายทอดจากการเรียนรู้ อาศัยการศึกษา และปัญญา ขณะที่ รจนา จันทราสา (2558 : 3) ได้รวบรวมความหมายของการออกแบบไว้ว่า การออกแบบเป็นการสร้างสรรค์โดยประยุกต์ร่วมระหว่างศาสตร์สาขาต่างๆ รวมเข้าเกิดเป็นผลงานผลิตภัณฑ์เพื่อให้มาซึ่งสิ่งทีอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของมนุษย์ จะเห็นได้ว่ามนุษย์ใช้การออกแบบเป็นองค์ประกอบในการดำรงชีวิตเป็น 2 ทาง คือ

1. ออกแบบเพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ อันหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางจิตใจ วิชาการทางการเรียนรู้การวางแผนรูปแบบโครงสร้างของสังคม ระเบียบแบบแผนของการดำรงชีวิตของมนุษย์ การมีส่วนร่วมในครอบครัวการเลี้ยงดูปลูกฝังค่านิยม การปกครองการเลือกนับถือศาสนาเพื่อการปรุงแต่งจิตใจให้เจริญงอกงาม ตลอดจนรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้มนุษย์จะต้องรู้จักกำหนดหรือเสาะหาแนวทางอันเหมาะสมตามสภาวะแวดล้อมและสนองความปิติอิ่มเอิบของจิตใจเป็นสำคัญ การกำหนดวางแผนเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าวนี้ว่าเป็นการออกแบบเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

2. ออกแบบเพื่อสนองความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต อันหมายถึงเรื่องเกี่ยวกับทางด้านวัตถุที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดทำขึ้นและรู้จักปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ เครื่องใช้สอยต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อให้การดำรงชีวิตมีความสะดวกสบายขึ้น โดยการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมา เป็นการตอบสนองทางกายเป็นสำคัญ

2.4.2 หลักในการออกแบบ

ปรัชญาของการออกแบบคือสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ซึ่ง ประเสริฐ พิชยะสุนทร (2555 : 15) ได้ให้ข้อคำนึงในการออกแบบไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ประโยชน์ใช้สอย (Useful of Function) คือ สิ่งจำเป็นอันดับแรกที่จะต้องสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุสิ่งที่คนปรารถนาก็คือ เป็นประโยชน์ใช้สอย ความจริงในข้อนี้เป็นสิ่งที่นักออกแบบทั้งหลายต้องยึดถือเป็นแนวคิดในการออกแบบ การออกแบบเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยที่สำคัญ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ เช่น อุปกรณ์ในการประอาชีพทางการเกษตร ประโยชน์เหล่านี้จะเน้นประโยชน์ทางกายโดยตรง

2. ความงามทางศิลปะ (Sense Beauty) หมายถึง ความรู้สึกทางความงาม กล่าวคือ เมื่อนักออกแบบสนองความต้องการ ในการใช้สอยและได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว สิ่งมนุษย์ทุกรูปทุกนามต้องการก็คือ “ความงาม” หรือความรู้สึกทางศิลปะ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องไปควบคู่กันโดยนักออกแบบจะต้องยึดถือเป็นแนวคิด ซึ่งผลจากการออกแบบจะทำให้ผู้ที่พบเห็นเกิดความสุข ความพึงพอใจ การออกแบบประเภทนี้ ได้แก่ การออกแบบสร้างสรรค์ด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ตลอดจนงานออกแบบตกแต่งภายในและภายนอกอาคาร เป็นต้น

3. คุณสมบัติของวัสดุและเศรษฐกิจ (Material & Economic) เพื่อการออกแบบได้ดำเนินไปตามเป้าหมาย ในข้อที่ 1 และ 2 ดังกล่าวแล้ว สิ่งต่อไปที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงก็คือคุณค่าทางวัสดุ (Value of Material) ที่จะนำมาใช้จะต้องมีคุณค่าในตัวเอง และเหมาะสมกับการที่จะผลิต ตลอดจนจะต้องคำนึงถึงภาวะทางเศรษฐกิจ (Economic) ของสังคมด้วย

4. แบบอย่างของวัฒนธรรม (Style & Culture) แบบอย่างและวัฒนธรรมเป็นอีกประการหนึ่งที่นักออกแบบที่ดีจะต้องมีความเข้าใจในแบบอย่างและได้ศึกษามาอย่างดีแล้ว จึงจะสามารถออกแบบได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ สำหรับในเรื่องของวัฒนธรรมนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงความเป็นสัญลักษณ์ของเชื้อชาติ การออกแบบจะต้องคำนึงถึงในเรื่องนี้ว่า สิ่งที่ตนออกแบบนั้นสมควรจะสอดคล้องวัฒนธรรมลงไปหรือไม่แบบอย่างนั้นๆ เหมาะสมกับวัฒนธรรมใด ซึ่งมีได้หมายความว่าต้องเป็นวัฒนธรรมประจำชาติเสมอไป จะต้องเป็นวัฒนธรรมใดก็ได้ที่มีความเหมาะสมกับแบบอย่างนั้น

2.4.3 การออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คือ การออกแบบสิ่งของ เครื่องใช้เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตเป็นจำนวนมากในรูปแบบสินค้าเพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อและผู้บริโภคในวงกว้าง โดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความต้องการที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์นั้นๆ (ทิวา แก้วเสริม, 2560 : 2)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ นั้นมีประวัติความเป็นมาและพัฒนาการมายาวนานตั้งแต่สมัยยุคหินเครื่องมือที่ใช้ในการดำรงชีวิตที่สกัดจากหิน ก็คือสิ่งที่มนุษย์ในยุคนั้นคิดทำขึ้นในแบบเรียบง่ายเพื่อใช้ในงานต่างๆ เช่น เป็นอาวุธในการล่าสัตว์ และมีพัฒนาการมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการผลิตใหม่นั้นอาจเป็นลักษณะของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบางประการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เดิมหรือสร้างสรรค์คิดค้นขึ้นใหม่ก็ตามทั้งนี้ผู้ออกแบบต้องเข้าใจชัดเจนถึงเงื่อนไขในการออกแบบชิ้นงานนั้นๆ ด้วยในเมื่อกิจกรรมของมนุษย์นั้นมีอยู่หลากหลาย โดยผลิตภัณฑ์ถูกแบ่งเป็นกลุ่มหรือประเภทต่างๆ กันคือ

1. ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค
2. ผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในสำนักงาน เพื่อการบริการ
3. ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรกล ความทนทานสูง
4. ผลิตภัณฑ์ยานยนต์เพื่อการเดินทางขนส่ง

2.4.4 หลักในการออกแบบผลิตภัณฑ์

ทิวา แก้วเสริม (2560 : 10) กล่าวว่าข้อคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์มีดังนี้

1. ความปลอดภัย (Safety) การออกแบบต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคบริโภค เช่น เมื่อใช้ผลิตภัณฑ์แล้วจะไม่เกิดสารพิษที่เกิดอันตรายต่อชีวิต ไม่เกิดอันตรายได้ง่ายมีความปลอดภัยสูง
2. ความแข็งแรง (Strength) หมายถึง ความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์ควรจะต้องเลือกใช้โครงสร้างให้เหมาะสม ให้มีความแข็งแรงทนทาน นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการประหยัดประกอบด้วย
3. ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) คือ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้ ขนาด และขีดจำกัดของผู้บริโภคและบริโภค
4. ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics of Appeal) คือ ต้องออกแบบให้ผลิตภัณฑ์มีรูปร่าง ขนาด สี สันสวยงามน่าใช้ชวนให้ซื้อ นอกจากนี้ควรจะช่วยยกระดับเกี่ยวกับบรรณนิยมนในด้านรูปร่าง ขนาด สี สัน แก่ผู้บริโภคและบริโภคให้ดียิ่งขึ้น

5. ราคาพอสมควร (Cost) นักออกแบบที่ดีควรรู้จักเลือกกำหนดการใช้วัสดุที่ถูกต้อง รวมทั้งกรรมวิธีการผลิตที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อการผลิตได้ง่ายและสะดวก ซึ่งส่งผลไปถึงราคาผลิตภัณฑ์ หากเรารู้จักการใช้วัสดุที่ดีอยู่แล้วจะได้ผลิตภัณฑ์ที่ราคาพอสมควรตามความต้องการของตลาด

6. การซ่อมแซมง่าย (Easy of Maintenance) คือต้องทำการออกแบบให้สามารถแก้ไขและซ่อมแซมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น ค่าบำรุงรักษาและการสึกหลอต่ำ

7. วัสดุ (Materials) นักออกแบบควรจะเลือกใช้วัสดุให้ถูกต้องเหมาะสมกับงานว่าผลิตภัณฑ์นั้นใช้ในสถานที่ใด เช่น ใช้น้ำที่บ้านพักตากอากาศชายทะเลควรจะใช้วัสดุชนิดใดจึงจะเหมาะสม นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงปริมาณของวัสดุด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใด หาซื้อได้ง่าย ราคาของวัสดุเหมาะสมกับชนิดประเภทผลิตภัณฑ์หรือไม่

8. กรรมวิธีการผลิต (Production) เมื่อทำการออกแบบผลิตภัณฑ์แล้ว สามารถผลิตได้สะดวกรวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่สามารถใช้ทำการผลิตได้หรือไม่

9. การขนส่ง (Transportation) นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง การขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะใกล้หรือระยะไกล กินเนื้อที่ในการขนส่งหรือไม่ การขนส่งทางบกและทางน้ำ หรือทางอากาศต้องทำการบรรจุหีบห่ออย่างไร เพื่อเป็นการรักษาผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุด ก่อนถึงมือผู้บริโภค

การออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นก่อนอื่น นักออกแบบต้องทำความเข้าใจกับประเภทของผลิตภัณฑ์ว่ามีขอบเขตการใช้งานกว้างขวางเพียงใด ผลิตภัณฑ์จะถูกนำไปใช้ในที่ใดบ้าง ใครเป็นคนใช้ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้นักออกแบบสามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน

2.4.5 กระบวนการออกแบบ

ณัฐธิดา ปิ่นจุไร (2557 : 57) กล่าวว่า นักออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องตามความต้องการของตลาด โดยพิจารณาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ มีมาอย่างไรบ้าง มีการปรับปรุงหรือพัฒนาไปได้ไกลเพียงใด

2. หน้าที่ใช้สอยผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับที่จะทำการออกแบบใหม่นั้นมีมาอย่างไรบ้าง และควรจะปรับปรุงส่วนใดบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ใช้สอย

3. ความสะดวกสบายในการใช้ คือ ผลิตภัณฑ์นั้นมีความสัมพันธ์กันกับผู้ใช้เหมาะสมหรือไม่เพียงใด

4. ความปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างไรบ้าง เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในบ้าน

5. ความสะอาดของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไรจึงจะช่วยรักษาความสะอาดได้ง่าย

6. การเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไร จึงจะช่วยประหยัดเนื้อที่ในการเก็บรักษา เช่น สามารถพับได้ วางซ้อนกัน ได้เมื่อยังไม่มีนำมาใช้

7. รูปร่าง ผลิตภัณฑ์ที่ควรมีรูปร่างที่สวยงาม และเหมาะสมกับการใช้งาน

8. สี ควรใช้สีอย่างไร จึงเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และสมัยนิยมของลูกค้าเป็นอย่างไร

9. โครงสร้างผลิตภัณฑ์ควรมีโครงสร้างเป็นอย่างไรต้องการความแข็งแรงมากน้อยแค่ไหน การกำหนดอายุการใช้งาน

10. วัสดุที่ออกแบบควรเลือกหาวัสดุใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการใช้งานให้มากที่สุด เช่น ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความร้อนความเย็นควรมีความแตกต่างกันอย่างไรจึงจะเหมาะสมและประหยัด

11. กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ควรมีเทคนิคในการผลิตอย่างไร จึงจะสะดวกรวดเร็วที่สุด

12. กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ควรมีเทคนิคในการผลิตอย่างไร จึงจะสะดวกรวดเร็วที่สุด

13. การบรรจุ ผลิตภัณฑ์ควรมีการบรรจุอย่างไร จึงจะปลอดภัยไม่เกิดการเสียหายได้ง่าย ตั้งแต่เริ่มส่งออกจากโรงงานไปยังตลาดจนถึงผู้บริโภค

14. รายละเอียดผลิตภัณฑ์มีแบบอย่างไรบ้างควรจะทำให้ครบถ้วนเพื่อประกอบการวิจัย และตัดสินใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่

15. ผลิตภัณฑ์นี้บริษัทเป็นผู้ผลิตโดยใช้สัญลักษณ์หรืออะไรช้อย่างไรให้เกิดความสัมพันธ์กัน

16. ราคา นักออกแบบควรคำนึงถึงราคาของผลิตภัณฑ์ประกอบการพิจารณาในการออกแบบด้วย เพื่อให้ทราบว่าควรเพิ่มเข้าไปหรืออะไรควรตัดออกเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสม

17. ความทนทานของผลิตภัณฑ์ควรทนทานและเหมาะสมกับระยะเวลาการใช้งานและคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ถูกการลงทุนซื้อไปใช้

2.4.6 องค์ประกอบในการออกแบบ (Design Elements)

นักวิชาการ ปิ่นจูไร (2557 : 79) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบในการออกแบบไว้ว่า การสร้างงาน 2 มิติ และ 3 มิติ โดยสร้างสรรค์ผลงานจำเป็นต้องใช้ส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้

1. จุด (Point) หมายถึง ตำแหน่งที่ตั้งของส่วนประกอบต่างๆ อาจจะเป็นบริเวณเป้าหมาย หรือจุดหมายก็ได้

2. เส้น (Line) หมายถึง เมื่อจุดเคลื่อนที่ทำให้เกิดเส้นต่างๆ เส้นมี 5 ชนิด ได้แก่ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด เส้นฟันปลาหรือเส้นหยัก และเส้นขนานหรือเส้นปะ

3. รูปร่าง (Shape) คือ ขอบเส้นรอบนอกที่มาบรรจบกันเป็นรูปสองมิติ ได้แก่

3.1 รูปร่างมาตรฐาน (Basic Shapes) มีรูปทรงเป็นเลขาคณิต 4 ลักษณะดังนี้

- 1) รูปสามเหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 3 เส้น มาบรรจบกัน
- 2) รูปสี่เหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 4 เส้น มาบรรจบกัน
- 3) รูปหลายเหลี่ยม คือ รูปที่มีมากกว่า 4 มุม 4 ด้านขึ้นไป
- 4) วงกลมและรูปวงรี คือ รูปที่มีเส้นโค้งเส้นเดียวมาบรรจบกัน

3.2 รูปร่างอิสระ (Free Shapes) คือ รูปลักษณะที่บอกไม่ได้ว่าเป็นรูปทรงมาตรฐานแบบใดแน่ มีรูปร่างไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้

4. รูปทรง (Form) คือ รูปที่มีลักษณะ 3 มิติ มีทั้งด้านยาว ด้านสูง ด้านลึก หรือด้านหนา เป็นแท่งเหลี่ยม มี 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 รูปทรงมาตรฐาน มีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิต แบ่งเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม หรือลูกบาศก์ รูปทรงกรวย รูปทรงกรวยกลม รูปทรงกระบอก และรูปทรงกลม

4.2 รูปทรงอิสระ หรือรูปทรงนามธรรม คือ รูปทรงที่ดัดแปลงมาจากรูปทรงมาตรฐาน แล้ววิวัฒนาการออกแบบเดิม มีรูปลักษณะแปลกๆ ออกไปให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้

5. แสงและเงา (Light & Shape or Chiaroscuro) คือ แสงสว่างและเงามืดที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการมองเห็นสิ่งต่างๆ ว่ามีลักษณะใด ตลอดจนพื้นผิวขรุขระ เรียบ และส่วนละเอียดเป็นอย่างไร

5.1 แสง (Light) หมายถึง ความสว่างที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น

5.2 เงา (Shade) หมายถึง ส่วนมืดที่อยู่ตรงกันข้ามกับแสงสว่าง

6. ทฤษฎีสี (Color theory) เกี่ยวกับการรับรู้และสัมผัสสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ส่วนใหญ่ใช้สายตาเป็นระบบสัมผัสที่ละเอียดอ่อนทั้งความสามารถในการแยกสี ซึ่งเป็นส่วนที่เสริมมิติของการมองเห็นภาพ การใช้สีจากวงจรสีธรรมชาติ มีวิธีการนำสีมาใช้ด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

6.1 วรรณะของสี (Tone) การใช้สีวิธีนี้แบ่งในวงสีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สีร้อน และสีเย็น

6.2 ค่าของสี (Value) หมายถึง ความแก่อ่อนของสี ความหนักเบาของสี

6.3 สีกลมกลืน (Harmony) หมายถึง สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่นๆ เป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว ซึ่งในวงสีธรรมชาตินับเรียงตามกันไปจะวนไปทางใดก็ได้

6.4 สีส่วนรวม (Totality) สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่น ๆ เป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว

6.5 ความเข้มของสี (Intensity) หมายถึง สีที่มีจุดสว่างสดใสอยู่ในกลุ่มสีถูกลดความจัดลงไป

6.6 การกลับค่าของสี (Discord) หมายถึง การใช้สีกลับกัน โดยมากจะใช้สีคู่ประกอบหรือสีคู่ตรงกันข้ามตัดกันอย่างแท้จริง ในวงสี เช่น ม่วงเหลือง

6.7 สีเอกรงค์ (Monochrome) หมายถึง การใช้สี โดยเริ่มต้นเป็นสีตัวตั้งหรือสีที่ต้องการเป็นสีเอกรงค์ แล้วนับต่อไปทางซ้ายหรือขวาอีก 5 สี

6.8 สีตัดกัน (Contrast) หมายถึง สีที่ใช้ระบายสีต่างกัน ทำให้สีเกิดตัดกัน

7. สัดส่วน (Proportion) หมายถึง ความสัมพันธ์กันระหว่างขนาดขององค์ประกอบต่างๆ เช่น ขนาดของคน สัตว์และสิ่งของ เป็นต้น จึงเกิดความสวยงาม

8. บริเวณ (Space) หมายถึง ช่องว่างวัตถุที่ปรากฏเป็นรูปทรงในผลงานบางทีก็เรียกกันว่า “ช่องไฟ” ช่องว่างต่างๆ เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน มีระยะใกล้ ไกล กว้าง แคบต่างกันไป

9. จังหวะ (Rhythm) หมายถึง ความช้า ความเร็วที่ปรากฏขึ้นในองค์ประกอบศิลป์อันเกิดจากลีลา จังหวะต่างๆ กันเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันกับบริเวณ สัดส่วน เส้นสี รูปร่าง รูปทรง และลักษณะผิว

10. ลักษณะผิว (Texture) หมายถึง ลักษณะผิวหน้าของวัตถุที่ปรากฏในงานศิลป์ เช่น หยาบ ละเอียด หนา ทึบ ค้าน มัน เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนละเอียดขององค์ประกอบนั้นๆ ลักษณะผิวอิทธิพลทำให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกทางจิตสัมผัสและกายสัมผัสด้วย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประพัทธ์ วรรณรัตน์ และคณะ (2555 : 63) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ เพื่อให้ได้ความรู้และข้อมูลพื้นฐานสร้างแนวความคิดและกำหนดกรอบการศึกษาข้อมูล สภาพทั่วไปของบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ ขั้นตอนที่ 2 ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม ภายใตกรอบแนวความคิดจากการศึกษาเอกสารเว็บไซต์และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยเข้าสู่พื้นที่แหล่งผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงแหล่งการจัดจำหน่าย ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารเว็บไซต์ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลจากการลงพื้นที่ ผลจากแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดแนวความคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการพัฒนาออกแบบและสร้างสรรค์ ภายใตกรอบแนวความคิดการออกแบบบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ จากการกำหนดในเบื้องต้น มาออกแบบและสร้างผลงานการออกแบบ ขั้นตอนที่ 5 สรุปประเมินผล อภิปราย นำเสนอผลงาน แนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ ผลการวิจัยสรุปว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบใหม่มากกว่าแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวมต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์เดิมอยู่ในระดับน้อย ส่วนรูปแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่อยู่ในระดับมาก

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (2554 : 32) นำเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยเชื่อมโยงเข้ากับทุนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่มีการฝังตัวและให้คุณค่าทางวัฒนธรรม นอกเหนือจากมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินทรัพย์ ทุนวัฒนธรรมอาจเป็นวัฒนธรรมที่สัมผัสได้ หรือวัฒนธรรมที่สัมผัสไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มศิลปะ กลุ่มสื่อสมัยใหม่ และกลุ่มการใช้งาน นอกจากนี้อีกทางเลือกหนึ่งของธุรกิจ คือ การลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการวัฒนธรรม หรือกิจกรรมที่อยู่ในห่วงโซ่มูลค่า (กิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ หรือปลายน้ำ) ของแต่ละอุตสาหกรรมฯ ก็ได้ เช่น ในอุตสาหกรรมหัตถกรรม กิจกรรมต้นน้ำจะเกี่ยวกับการหาสิ่งของและวัตถุดิบ กิจกรรมกลางน้ำเกี่ยวข้องการสร้างสรรค์ผลงานผ่านทางการออกแบบและการจัดทำ และกิจกรรมปลายน้ำคือการจัดจำหน่าย เมื่อสินค้าและบริการมีการฝังตัวของวัฒนธรรม จะเรียกสินค้านั้นว่าสินค้าวัฒนธรรม ปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายและแผนงานพัฒนาและส่งเสริมทุนวัฒนธรรมในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากวัฒนธรรมเปรียบเสมือนต้นน้ำในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ จึงเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจ ในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ หรือนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ทางธุรกิจ

ทินวงษ์ รักอิสสระกุล และธัญญธร อินทร์ท่าฉาง (2554 : 105) ศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่างเพื่อออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายและเผยแพร่ชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลายอีกทางหนึ่ง พบว่าอัตลักษณ์ประจำภาคเหนือตอนล่าง ควรสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา วัด วิหาร อุทยานแห่งชาติ และโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ เทศกาลงานประเพณี ภาษาพูด การแต่งกาย คำขวัญ และสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมายังจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เนื่องจากการท่องเที่ยวยังสถานที่สำคัญและการละเล่นตามประเพณี ภาษาพูดที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น สินค้าพื้นเมืองที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อมากที่สุด คือ อาหาร รองลงมาคือผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน และเครื่องปั้นดินเผา

ชุกกลิน อุณวิจิตร และคณะ (2554 : 60) ศึกษาารสนิยมและความต้องการของผู้บริโภคต่อสินค้าของที่ระลึกที่แสดงลักษณะลวดลายศิลปะเชียงแสน ศึกษารวบรวมลักษณะลวดลายศิลปะเชียงแสนและสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้ลวดลายศิลปะเชียงแสนในการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กำหนดพื้นที่อำเภอเชียงแสนซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศิลปวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่นที่โดดเด่นเป็นพื้นที่วิจัย พบว่าลวดลายศิลปะเชียงแสนที่นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบมากที่สุดลวดลายที่สะท้อนความหมายเชิงสถานที่ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติชอบลวดลายศิลปะที่สะท้อนเรื่องราวและศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในเรื่องของรูปแบบและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวที่สะท้อนคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นและสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยทั้งในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและการส่งเสริมรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กัน

อรุณวรรณ ตั้งจันทร์ และ นิรัช สุดสังข์ (2554 : 91) ศึกษาสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึก เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของฝากของที่ระลึกจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้งมาใช้ เพื่อการเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์และเพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ความงาม ความเหมาะสมภายใต้ขั้นตอนการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์การปักผ้าของชนเผ่า วัฒนธรรมความเป็นชาวเขาเผ่าม้ง ในรูปแบบที่เรียบง่ายและเป็นทางการ เพื่อให้ ระลึกถึง คิดถึง หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ หรือใช้เป็นของฝาก ของที่ระลึกได้อีกด้วย

ณัฐวัฒน์ ขจักษ์ พิชัย สดกิบาล และอุดมศักดิ์ สาริบุตร (2556 : 102) ศึกษาเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดของที่ระลึกสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งพบว่าชุดผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมต่อองค์กรมากที่สุดคือ ชุดเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร โดยอยากให้ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีความเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และอยากให้เป็นดอกไม้ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ชุดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากหุ่นจำลองนั้นผลิตมาจากดินพอร์ซเลนมีน้ำหนักเบามีการดูดซึมน้ำน้อยมากหรือแทบจะไม่มี เลย มีเนื้อางาม ลวดลายใช้แบบรูปลอกสติ๊กเกอร์นำมาปิดทับบนผลิตภัณฑ์แล้วจึงนำไปเผาที่อุณหภูมิ 700 องศาเซลเซียส เป็น การพิมพ์งานชนิดบนเคลือบ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุดของที่ระลึกโดยแยกเป็นด้านการใช้งาน ได้แก่ ความทนของสินค้า คุณภาพของสินค้ามีขนาดที่เหมาะสมในการใช้งาน มีความสะดวกในการขนย้าย และเหมาะที่จะเป็นของที่ระลึกของฝาก ซึ่งระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สิงหา ประมรณ และ นิรัช สุตสังข์ (2555 : 25) ศึกษาอัตลักษณ์เครื่องแต่งกาย ของชุมชนไทลื้อบ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เพื่อออกแบบของที่ระลึก โดยใช้อัตลักษณ์เครื่องแต่งกาย ของชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีวิธีการดำเนินการวิจัย คือ จากแนวคิดที่ต้องการให้ผลงานออกมาส่งผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุดได้ โดยเริ่มจากศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานต่างๆ ของไทลื้อ เกี่ยวกับลักษณะเครื่องแต่งกายที่ใช้ในอดีต จากการบันทึกเรื่องราวของภาพกิจกรรมฝาผนังวัดหนองบัว จากการสืบถาม และสมมุติข้อ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ จากนั้นทำการออกแบบของที่ระลึก โดยพิจารณาในหลายๆ ด้าน และทำการสร้างต้นแบบของที่ระลึก จากนั้นทำการสอบถามความพึงพอใจต่อของที่ระลึกที่ออกแบบใหม่ สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อของที่ระลึกที่ออกแบบใหม่โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ มีความพึงพอใจในรูปแบบที่ 2 มากที่สุด

เจษฎา สายสุข (2558 : 169) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระดาดเหลือใช้ และกรรมวิธีการผลิตเป็นงานหัตถกรรม และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของอีสานใต้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ และพัฒนาคุณภาพวัสดุและกระบวนการผลิตเพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากกระดาดเหลือใช้ จากผลการวิจัยพบว่าการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระดาดเหลือใช้และการใช้ในงานหัตถกรรมพบว่าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากกระดาดในภาคอีสานมี 2 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทตั้งพื้นและผลิตภัณฑ์ประเภทแขวน รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากกระดาดประเภทตั้งพื้น ควรเป็นลักษณะรูปทรงสามมิติ เช่น กระปุกออมสิน ตุ๊กตารูปสัตว์ต่าง ๆ กล่องใส่ของ ที่ใส่ปากกา โต๊ะนั่งรูปสัตว์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากกระดาดประเภทแขวน ควรเป็นลักษณะงานนูนต่ำ หรือนูนสูง เช่น ที่แขวนกระดาดชำระ ตัวการ์ตูนติดตู้เย็น รูปสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากลโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ศึกษาเอกสารข้อมูลจากหนังสือและบทความ วารสาร ที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากล

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่วิจัย

1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการทำบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 แนวความคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.2 วิธีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค

3. วิธีการเก็บข้อมูล

รวบรวมข้อมูลเอกสารจากหนังสือ เอกสาร บทความ รวมถึงแบบสอบถามด้านประสิทธิภาพและพึงพอใจ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์ใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากล

4. การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นตอนการประเมินรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากล

1. การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

2. การสร้างแบบประเมินรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชน

3. การประเมินประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

4. สถิติที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน

3.2 ขั้นตอนในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. การกำหนดประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ชุมชนครั้งที่ 1 จำนวน 4 แบบ และผลิตภัณฑ์ชุมชนครั้งที่ 2 จำนวน 1 แบบ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของงานวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้ประกอบการและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นการสร้างกรอบแนวคิดเพื่อเป็นโจทย์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงและความต้องการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 แบบ ผู้วิจัยออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยคำนึงจากหลักเกณฑ์ 3 หลักเกณฑ์ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ทางด้านการออกแบบ (Design Aspect) ประกอบด้วย

- ด้านประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพ (Practical Function)
- ด้านความงาม (Aesthetic Function)

2. หลักเกณฑ์ทางด้านการผลิต (Production Aspect) ประกอบด้วย

- ด้านวัสดุ (Material) ที่ใช้ในการผลิต
- กรรมวิธีการผลิต (Process)

3. ความต้องการด้านการตลาด (Marketing Aspect)

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการคัดเลือกแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 4 แบบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 1 คือผู้เชี่ยวชาญทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเมินรูปแบบประสิทธิภาพของแบบครบทั้งหลักเกณฑ์ 3 หลักเกณฑ์ คือการประเมินโดยแตกต่าง

ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ครั้งที่ 1 จำนวน 4 รูปแบบ โดยนำผลการประเมินทั้งสี่แบบมารวมตามแบบผลการประเมิน เพื่อสร้างการรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการวัดคุณภาพ โดยแบบประเมินผลซึ่งแบ่งตามปัจจัยในการออกแบบและการใช้งานเช่นเดียวกันกับตอนที่ 3 อีกครั้ง

3.3 ขั้นตอนการประเมินรูปแบบและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. การสร้างแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ศึกษาวิธีการ ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้

3. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นความต้องการของผู้ใช้ เป็นแบบเลือกตอบที่ตรงกับความคิดเห็นในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบหรือในกรณีที่ต้องการตอบมากกว่า 1 คำตอบ ให้เขียนหมายเลขระบุความสำคัญด้วย (ในแต่ละข้อไม่เกิน 3 อันดับ)

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้มาสร้างกรอบแนวความคิดเพื่อเป็นโจทย์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในการออกผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดทิศทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 4 แนวทาง ดังนี้

การสร้างแบบจำลองชุดของที่ระลึกแบบที่ 1 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสีเดียว

การสร้างแบบจำลองชุดของที่ระลึกแบบที่ 2 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสองสี

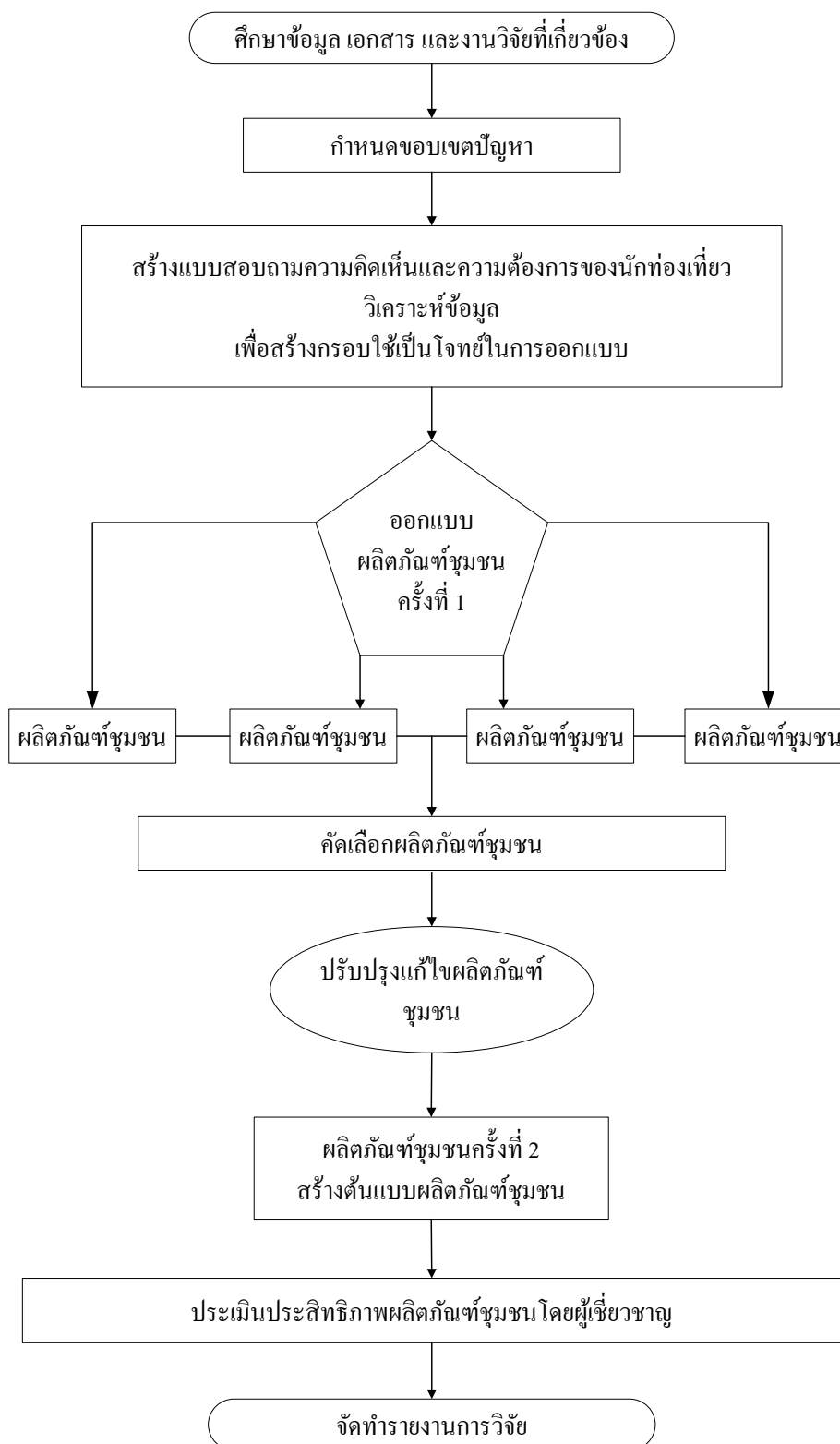
การสร้างแบบจำลองชุดของที่ระลึกแบบที่ 3 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสามสี

การสร้างแบบจำลองชุดของที่ระลึกแบบที่ 4 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสี่สี

โดยในทุกแบบในการออกแบบต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ 3 หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ทางด้านการออกแบบ หลักเกณฑ์ทางด้านการผลิต และ หลักเกณฑ์ทางด้านประโยชน์การใช้สอย และความพึงพอใจของผู้บริโภค

3.4 การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.5 ขั้นตอนการประเมินรูปแบบและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชน

1.1 ศึกษาวิธีการ ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้ เพื่อประเมินรูปแบบประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

1.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแบบเลือกตอบที่ตรงกับความคิดเห็นในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ หรือในกรณีที่ต้องการตอบมากกว่า 1 คำตอบ ให้เขียนหมายเลข ระบุความสำคัญด้วย (ในแต่ละข้อไม่เกิน 3 อันดับ)

1.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนมาสร้างเป็นกรอบแนวความคิดเพื่อใช้เป็นโจทย์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยนำข้อมูลไปกำหนดทิศทางในการพัฒนารูปแบบในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 4 แนวทาง ดังนี้

1.3.1 ออกแบบร่างรูปแบบของที่ระลึก ชุดที่ 1 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสี่เดียว

1.3.2 ออกแบบร่างรูปแบบของที่ระลึก ชุดที่ 2 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสองสี

1.3.3 ออกแบบร่างรูปแบบของที่ระลึก ชุดที่ 3 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสามสี

1.3.4 ออกแบบร่างรูปแบบของที่ระลึก ชุดที่ 4 ใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชนสี่สี

โดยในทุกรูปแบบการออกแบบต้องคำนึงจากหลักเกณฑ์ 3 หลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ หลักเกณฑ์ทางด้านการออกแบบ หลักเกณฑ์ทางด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ และ คุณประโยชน์การใช้และความพึงพอใจ

2. การสร้างแบบประเมินรูปแบบและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.1 ศึกษาวิธีการ ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินรูปแบบประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนจากวัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.2 สร้างแบบประเมินรูปแบบประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแบบข้อมูลตัวเลขที่วัดได้จากการทดลองหารูปแบบและประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยทำการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ หลักเกณฑ์ด้านการออกแบบหลักเกณฑ์ด้านการผลิต และหลักเกณฑ์ด้านประสิทธิภาพและประโยชน์การใช้สอยและความพึงพอใจ

2.3 สร้างแบบประเมินรูปแบบประสิทธิภาพของรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบคำชี้แจงและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ โดยเป็นการประเมินแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ซึ่งกำหนดค่าคะแนน (Weight) ออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ ลีเคอร์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดีมาก
- 4 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดี
- 3 หมายถึง ผลการประเมินในระดับพอใช้
- 2 หมายถึง ผลการประเมินในระดับควรปรับปรุง
- 1 หมายถึง ผลการประเมินในระดับใช้ไม่ได้

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยต่างๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	ความหมาย
4.51 - 5.0	ผลการประเมินในระดับดีมาก
3.51 - 4.50	ผลการประเมินในระดับดี
2.51 - 3.50	ผลการประเมินในระดับพอใช้
1.51 - 2.50	ผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง
1.00 - 1.50	ผลการประเมินในระดับใช้ไม่ได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบคำถามปลายเปิด สำหรับผู้ตอบแบบประเมินแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ

2.3.1 นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ชุมชนจากวัสดุผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.3.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ประกอบการที่มีกิจการร้านจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นของตนเอง จำนวน 2 ท่าน แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ของ ผลิตภัณฑ์ชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2 ทำการเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนพร้อมข้อมูลรายละเอียดประกอบแบบ จำนวน 4 แบบ คือ แบบที่ 1 แบบที่ 2 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 ด้วยข้อความสรุปภาพ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน มีคุณสมบัติตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีคุณสมบัติทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี หรือผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนทำงานมากกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน ทำแบบประเมินรูปแบบ ของแบบ ผลิตภัณฑ์ชุมชนพร้อมกับแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำผลการประเมินไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การประเมินรูปแบบและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

การวิจัยนี้จะทำการประเมินผลจากรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 ประเมินรูปแบบ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 4 แบบ คือแบบที่ 1 แบบที่ 2 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 โดยการคัดเลือกแบบที่มีคะแนนของการประเมินมากที่สุดเพียง 1 แบบ มาพัฒนาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นการประเมิน รูปแบบครั้งที่ 2 จำนวน 1 แบบคือ แบบที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกัน ซึ่งแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีคุณวุฒิทางการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือมีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ประกอบการที่มีกิจการร้านผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นของตัวเอง ผู้ประกอบการค้าขายซึ่งมีความสนใจในการประกอบกิจการ มีประสบการณ์ในการค้ามากกว่า 5 ปี ขึ้นไปจำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ที่ใช้งานจากผลิตภัณฑ์ชุมชนมากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินรูปแบบและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินของแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งหมดมาดำเนินการด้วยวิธีทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

5.1 สถิติพื้นฐานได้แก่

5.1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ค่าผลรวมคะแนนทั้งหมด
 N แทน ค่าจำนวนข้อมูลทั้งหมด

5.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum$ แทน ผลรวม
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

5.1.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบค่า t

(test) จากสูตร

$$t = \frac{\overline{X} - \mu}{\frac{s}{\sqrt{N}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	s	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
	μ	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ค่าเฉลี่ยประชากร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การทำโครงการวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดทางศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ผลการออกแบบและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากงานศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วเปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของผลิตภัณฑ์ แล้วทำการคัดเลือกต้นแบบผลิตภัณฑ์เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 รูปแบบ

ที่	แบบผลิตภัณฑ์	
1		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สะท้อนถึงรูปลักษณ์เทวรูปเมืองศรีเทพได้ดี
		ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - ลีลาสะท้อนแนวคิดความเก่าและโบราณ
		ด้านความปลอดภัย - มีความแข็งแรงทนทาน - ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานง่ายเหมาะสำหรับใช้เป็นของตกแต่งแขวนคอประดับกาย

2		ด้านความมีเอกลักษณ์ - มีความแปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาดสะท้อนถึงรูปลักษณะของคนแคว้นเมืองศรีเทพประดับตกแต่งกรอบกระจกเงา ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม ด้านความปลอดภัย - มีความแข็งแรงทนทาน - ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานง่ายได้เหมาะสำหรับแขวนตกแต่งผนังหรือโต๊ะเครื่องแป้ง
3		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อถึงการวัสดุในท้องถิ่นได้ดี - แปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาด ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - ลวดลายสวยงาม - รูปแบบทันสมัยน่าสนใจ ด้านความปลอดภัย - แข็งแรงทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - ใช้ประดับตกแต่งได้สวยงามหรือใช้เป็นถ้วยน้ำชา

4		ด้านความมีเอกลักษณ์ - รูปทรงสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับเมืองศรีเทพ ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงามรูปแบบน่าสนใจ - สีสนสวยงาม ด้านความปลอดภัย - ไม่มีลักษณะแหลมคมเป็นอันตราย ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - เหมาะสำหรับตกแต่งผนังบ้านหรือประตูรั้ว
5		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อถึงองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชาและคนแคระเมืองศรีเทพได้ดี ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - ลวดลายสวยงาม - รูปแบบทันสมัยน่าสนใจ ด้านความปลอดภัย - แข็งแรง ทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก

6		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อถึงคนแคะเมืองศรีเทพ - แปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาดเหมาะสำหรับตกแต่งและเก็บของประดับ ด้านความสวยงาม - รูปทรงลวดลายสวยงามแสดงถึงความเก่าและโบราณ - รูปแบบน่าสนใจ ด้านความปลอดภัย - แข็งแรง ทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - ใช้ตกแต่งได้สวยงาม - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน
7		ด้านความมีเอกลักษณ์ - สื่อแนวคิดถึงคนแคะเมืองศรีเทพและการใช้เศษไม้มาเพิ่มมูลค่า ด้านความสวยงาม - รูปทรงสวยงาม - ลวดลายสวยงาม - รูปแบบทันสมัยน่าสนใจ ด้านความปลอดภัย - แข็งแรง ทนทาน - มีลักษณะไม่เป็นอันตราย ด้านความสะดวกในการใช้งาน - ใช้งานสะดวก - เหมาะสำหรับตกแต่ง ทับเอกสาร เก็บเงินของประดับตกแต่ง - ใช้สำหรับเป็นโมบายแขวนตกแต่งได้สวยงาม

8		ด้านความมีเอกลักษณ์ - มีความแปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาด - สื่อถึงองค์พระพุทธมหาธรรมราชา
		ด้านความสวยงาม - สีดินสวยงามสอดคล้องกันแนวคิดทางพุทธศาสนา - รูปแบบล้อเลียนของเก่า
		ด้านความปลอดภัย - มีความแข็งแรง คงทน
		ด้านความสะดวกในการใช้งาน - มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - ใช้งานง่าย ใช้เก็บเงิน ของประดับตกแต่ง

4.2 ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้นำแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชา และศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พัฒนาเป็นแบบที่สมบูรณ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินผลการออกแบบจำนวน 8 รูปแบบ ซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 1

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	3.26	เหมาะสมดี
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	3.50	เหมาะสมดี
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	3.10	เหมาะสมดี
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	3.20	เหมาะสมดี
2.	ด้านความสวยงาม	3.22	เหมาะสมดี
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสม	3.40	เหมาะสมดี
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสม	3.20	เหมาะสมดี
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสม	3.10	เหมาะสมดี
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.20	เหมาะสมดี
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	3.40	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	3.50	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	3.51	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	3.20	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	4.03	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.10	เหมาะสมดี
รวม		3.47	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ดี ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.26$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.22$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.40$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.03$)

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 2

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	4.70	เหมาะสมดีมาก
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.50	เหมาะสมดีมาก
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.60	เหมาะสมดีมาก
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	5.00	เหมาะสมดีมาก
2.	ด้านความสวยงาม	4.46	เหมาะสมดีมาก
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.50	เหมาะสมดีมาก
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.70	เหมาะสมดีมาก
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.60	เหมาะสมดีมาก
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.90	เหมาะสมดีมาก
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.46	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.20	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.70	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	3.17	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	3.50	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	3.00	เหมาะสมดี
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	3.00	เหมาะสมดี
รวม		4.19	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสม ดี ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.70$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.46$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.46$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$)

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 3

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	4.66	เหมาะสมดีมาก
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.60	เหมาะสมดีมาก
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.70	เหมาะสมดีมาก
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.70	เหมาะสมดีมาก
2.	ด้านความสวยงาม	4.35	เหมาะสมดี
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.20	เหมาะสมดี
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.50	เหมาะสมดี
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.30	เหมาะสมดี
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.40	เหมาะสมดี
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.60	เหมาะสมดีมาก
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.40	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	3.36	เหมาะสมปานกลาง
	4.1 มีความแข็งแรง	3.00	เหมาะสมปานกลาง
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	3.10	เหมาะสมปานกลาง
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	เหมาะสมดี
รวม		4.21	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.66$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.35$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.50$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$)

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 4

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	4.60	เหมาะสมดีมาก
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.50	เหมาะสมดี
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.60	เหมาะสมดีมาก
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.70	เหมาะสมดีมาก
2.	ด้านความสวยงาม	4.80	เหมาะสมดีมาก
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.80	เหมาะสมดีมาก
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.80	เหมาะสมดีมาก
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.90	เหมาะสมดีมาก
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.70	เหมาะสมดีมาก
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.70	เหมาะสมดีมาก
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.60	เหมาะสมดีมาก
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.70	เหมาะสมดีมาก
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.80	เหมาะสมดีมาก
4.	ด้านความปลอดภัย	4.56	เหมาะสมดีมาก
	4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.90	เหมาะสมดีมาก
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.80	เหมาะสมดีมาก
รวม		4.66	เหมาะสมดีมาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.60$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.80$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.70$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.56$)

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 5

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	3.73	เหมาะสมดี
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	3.10	เหมาะสมดีปานกลาง
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	เหมาะสมดี
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.10	เหมาะสมดี
2.	ด้านความสวยงาม	3.75	เหมาะสมดี
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.00	เหมาะสมดี
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.90	เหมาะสมดี
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.50	เหมาะสมดี
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.60	เหมาะสมดี
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.03	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.10	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.00	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	4.16	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
รวม		3.91	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.73$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.75$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.03$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 6

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	4.33	เหมาะสมดี
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	4.50	เหมาะสมดี
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	เหมาะสมดี
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.50	เหมาะสมดี
2.	ด้านความสวยงาม	3.87	เหมาะสมดี
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.00	เหมาะสมดี
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.10	เหมาะสมดี
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.90	เหมาะสมดี
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.50	เหมาะสมปานกลาง
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.06	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.20	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.00	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	3.86	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	3.50	เหมาะสมปานกลาง
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.10	เหมาะสมดี
รวม		3.28	เหมาะสมปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.33$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.30$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.86$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.86$)

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 7

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	4.00	เหมาะสมดี
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	3.90	เหมาะสมดี
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	เหมาะสมดี
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.10	เหมาะสมดี
2.	ด้านความสวยงาม	4.17	เหมาะสมดี
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.00	เหมาะสมดี
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.50	เหมาะสมดี
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	4.00	เหมาะสมดี
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.20	เหมาะสมดี
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.06	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	4.20	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	4.50	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	5.00	เหมาะสมดี
รวม		4.18	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.00$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.17$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.06$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.50$)

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการประเมินการออกแบบ รูปแบบที่ 8

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์	3.20	เหมาะสมปานกลาง
	1.1 สะท้อนถึงรูปลักษณ์ศิลปกรรมเมืองศรีเทพ	3.10	เหมาะสมปานกลาง
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	3.50	เหมาะสมปานกลาง
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	3.00	เหมาะสมปานกลาง
2.	ด้านความสวยงาม	3.20	เหมาะสมปานกลาง
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.50	เหมาะสมปานกลาง
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.20	เหมาะสมปานกลาง
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิด	3.10	เหมาะสมดี
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.10	เหมาะสมดี
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	3.83	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่ง	3.00	เหมาะสมปานกลาง
4.	ด้านความปลอดภัย	4.33	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.50	เหมาะสมดี
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
รวม		3.64	เหมาะสมปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.83$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.33$)

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจ นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ

ผู้วิจัยได้นำแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาสร้างต้นแบบ แล้วนำต้นแบบไปให้ผู้สนใจ นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการประเมินความพึงพอใจ ซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ		จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
1.	สถานภาพ		
	1.1 นักท่องเที่ยว	80	80.00
	1.2 ผู้ประกอบการ	20	20.00
2.	เพศ		
	2.1 ชาย	46	46.00
	2.2 หญิง	54	54.00
3.	อายุ		
	3.1 21 – 30 ปี	20	20.00
	3.2 31 – 40 ปี	15	15.00
	3.3 41 – 50 ปี	39	39.00
	3.4 51 – 60 ปี	16	16.00
	3.5 61 – 70 ปี	20	20.00

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่าผู้ประเมินความพึงพอใจส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวและผู้สนใจคิดเป็นร้อยละ 80 เป็นเพศชายร้อยละ 46 เพศหญิง ร้อยละ 54 ผู้ประเมินส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี และอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 อายุ 61-70 คิดเป็นร้อยละ 20 อายุ 51-60 ร้อยละ 16 อายุ 31-40 ร้อยละ 15 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์ ศิลปกรรมศรีเทพ	4.83	เหมาะสมดี
	1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของรูปลักษณ์	4.90	เหมาะสมดีมาก
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบจากรูปลักษณ์	4.80	เหมาะสมดีมาก
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.80	เหมาะสมดีมาก
2.	ด้านความสวยงาม	4.27	เหมาะสมดี
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของรูปลักษณ์	4.00	เหมาะสมดี
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของรูปลักษณ์	4.20	เหมาะสมดี
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดของรูปลักษณ์	4.40	เหมาะสมดี
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.50	เหมาะสมดี
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.40	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.20	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถใช้ในการตกแต่งบ้านได้	4.50	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	4.46	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.80	เหมาะสมดีมาก
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.60	เหมาะสมดีมาก
รวม		4.49	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.83$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.27$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.40$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.49$)

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

รายการ		$\bar{X}$	ความหมาย
1.	ด้านความมีเอกลักษณ์ ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.43	เหมาะสมปานกลาง
	1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์	3.50	เหมาะสมปานกลาง
	1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบจากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.10	เหมาะสมปานกลาง
	1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	3.60	เหมาะสมดี
2.	ด้านความสวยงาม	3.32	เหมาะสมปานกลาง
	2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดจากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.80	เหมาะสมปานกลาง
	2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดจากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.5	เหมาะสมปานกลาง
	2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสมกับแนวคิดจากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ	3.00	เหมาะสมปานกลาง
	2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	3.00	เหมาะสมปานกลาง
3.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.16	เหมาะสมดี
	3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	เหมาะสมดี
	3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.50	เหมาะสมดี
	3.3 สามารถสร้างบรรยากาศในการตกแต่งบ้าน	4.00	เหมาะสมดี
4.	ด้านความปลอดภัย	4.16	เหมาะสมดี
	4.1 มีความแข็งแรง	4.00	เหมาะสมดี
	4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย เช่น แหลมคม	4.00	เหมาะสมดี
	4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.50	เหมาะสมดี
รวม		3.76	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.43$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.16$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 4.13 แสดงผลสรุปการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปแบบที่ 1-8 จากผู้ประกอบการ

รายการ	$\bar{X}$	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.13	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.79	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.28	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	4.31	เหมาะสมดี
รวม	4.20	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.13 แสดงว่าภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.13$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.79$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.31$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.28$)

ตารางที่ 4.14 แสดงผลสรุปการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปแบบที่ 1-8 จากผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	$\bar{X}$	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.06	เหมาะสมดี
2. ด้านความสวยงาม	3.98	เหมาะสมดี
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.13	เหมาะสมดี
4. ด้านความปลอดภัย	3.90	เหมาะสมดี
รวม	4.04	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 4.14 แสดงว่าภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.06$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.98$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.13$) และ 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 3.90$)

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องศิลปกรรมกับการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึก กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ขอบเขตของการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปอภิปรายผลการวิจัย
7. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
2. เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้ว ได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อออกแบบและทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ แล้วตรวจสอบคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
  - 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของฝากรูปแบบๆ ละ 10 ชิ้น รวม 80 ชิ้น แล้วทำการคัดเลือกให้เหลือรูปแบบละ 1 ชิ้น รวม 8 ชิ้น เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการและประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 100 คน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้ออกแบบและสร้างต้นแบบที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่ต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินผลงานออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะ/ความพึงพอใจของผู้สนใจ/นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

5.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาปัญหา และความเป็นมา
2. ศึกษาและออกแบบของที่ระลึก
3. สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์
4. ตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการ/ประเมินความพึงพอใจ
5. สรุป

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจด้านความมีเอกลักษณ์ของพื้นที่ ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย ด้านความสะดวกต่อการใช้งาน และด้านความแข็งแรง

5.6 สรุปอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้พัฒนาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินผลการออกแบบ แล้วประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้ใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปพุทธมหารธรรมราชาและศิลปกรรมเมืองศรีเทพ ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการประเมินการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ

ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี (4.04) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้าน 1 ความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.06$) ด้านที่ 2 ความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.98$) ด้านที่ 3 ความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.13$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.90$)

1.2 ผลการประเมินการออกแบบจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.20$) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้าน 1 ความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.13$) ด้านที่ 2 ความสวยงามมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 3.19$) ด้านที่ 3 ความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.28$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัยมีความเหมาะสมดี ($\bar{x} = 4.31$)

5.7 อภิปรายผลการวิจัย

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยแนวคิดจากศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ องค์พระพุทธรูปพุทธมหารธรรมราชา ผลการประเมินคุณลักษณะที่ต้อง/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดีไม่ถึงกับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังไม่ปรากฏผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในจังหวัดเพชรบูรณ์มาก่อนที่มุ่งเน้นแนวคิดการออกแบบอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นคนในจังหวัดเพชรบูรณ์ยังมองไม่ค่อยเห็นคุณค่าถึงอยู่ใกล้ตัวที่จะสืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรมดั้งเดิม คุณค่างานศิลปกรรม อันจะนำไปสู่การประชาสัมพันธ์และสร้างรายได้ในชุมชน การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่น ซึ่งหากได้ทำการศึกษา ค้นคว้าวิจัยพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะขึ้นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปแบบของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532: 129) กล่าวว่า คุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสาน ให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการออกแบบให้เป็นสินค้าและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ รังสิมา มโนปัญจศิริ (2543: 4) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การตกแต่งบ้านที่สะท้อน

ถึงงานศิลปกรรมในสมัยต่างๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับการตกแต่งและการดำรงชีวิต จึงทำให้แนวโน้มการจำหน่ายของตกแต่งที่สะท้อนถึงศิลปกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นตามไปด้วย

5.8 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

- 1) กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดเพชรบูรณ์มีเวลาสร้างสรรคงานหัตถกรรมค่อนข้างน้อย
- 2) ผลิตภัณฑ์ชุมชนขาดการส่งเสริมจากท้องถิ่นการพัฒนาองค์ความรู้ขาดตอน ส่งผลให้กระบวนการจัดเกลา กระบวนการชิมชั่งงานทางด้านศิลปะการประดิษฐ์ การถ่ายทอดเทคนิคการผลิตกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนขาดความเชื่อมั่นต่อรายได้ ทำให้ต้องหยุดดำเนินการไปเป็นจำนวนมาก
- 3) ชุมชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญวัสดุในท้องถิ่นที่เป็นวัสดุเหลือใช้ใกล้ตัว
- 4) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน การทำงานวิจัยให้เชื่อมโยงกับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

- 1) สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการจัดการบริหารงานวิจัยให้เชื่อมโยงกับท้องถิ่นเป็นสำคัญ
- 2) การสนับสนุนงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมไม่ควรเป็นโครงการระยะสั้น เพราะงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความคิดความเชื่อ การจะพัฒนาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตต้องอาศัยระยะเวลาในการชิมชั่งและจัดเกลาอย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดผล
- 3) งานวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดในการออกแบบศิลปกรรมเมืองเพชรบูรณ์ รูปลักษณ์องค์พระพุทธรูปพุทธมหาธรรมราชา เทวรูปเมืองเก่าศรีเทพ เป็นงานควรสนับสนุนอนุรักษ์ให้มีการวิจัยพัฒนาให้มีรูปแบบที่หลากหลายตลอดจนการสนับสนุนให้เกิดการผลิตในชุมชนอย่างจริงจัง ยังจะส่งผลดีต่อชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555.
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทู่นวัฒนธรรมและโอกาสทางธุรกิจ.” วารสารนักบริหาร. 31(มกราคม-มีนาคม 2554) : 32-37.
- เจษฎา สายสุข. "การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษเหลือใช้เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของตกแต่ง." วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 5(มกราคม-มิถุนายน 2558) : 169-182.
- ชญาณิศวรร กุลรัตนมณีพร. “สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงประชากรในอาเซียน.” วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ. 2(กรกฎาคม-ธันวาคม 2554) : 73-89.
- ชุกกลีน อุณวิจิตร ปทุมพร แก้วคำ ปวีณา ลีตระกูล ฤดีกร เฉาชัย และ เศรษฐศักดิ์ พรหมมา. การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นอำเภอเชียงแสนเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้โครงการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2554.
- ณัฐวรรณ์ ขจัดภัย พิชัย สดกิบาต และอุดมศักดิ์ สารินุต. "การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดของที่ระลึกที่สะท้อนเอกลักษณ์พื้นถิ่นสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา." วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 4 (เมษายน-กันยายน 2556) : 102-114.
- ณัฐธิกานต์ ปิ่นจุไร. ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2557.
- ทินวงศ์ รักอิสสระกุล และ ธัญญธร อินทร์ท่าฉาง. การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่างเพื่อออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2554.
- ทิวา แก้วเสริม. การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2560
- นุทิศ เอี่ยมใส. ทู่นทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม กับการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2550.

ประพัทธ์ วรรณรัตน์ จีรวัดน์ พระสันต์ และ นิรัช สูดสังข์. “การพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ.” วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 3(เมษายน-กันยายน 2555) : 63-80.

ประเสริฐ พิษยะสุนทร. ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

พิชันดร นิตยสุทธิ. ความเป็นสถาบันขององค์กรเกษตรกรผู้ผลิตผักสวนครัวเชิงพาณิชย์ตามแนวทางเกษตรอินทรีย์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

รจนา จันทราสา. การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหญ้าแฝก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

รังสิมา มโนปัญจศิริ. ของขวัญและเครื่องประดับตกแต่งบ้านในยุค 2000 ผู้ส่งออก, 2543.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. ศิลปหัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2532.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554.

สำราญ ท้าวเงิน. การศึกษาความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2555.

สิงหา ปราบมภ์. “การออกแบบของที่ระลึก โดยใช้อัตลักษณ์เครื่องแต่งกาย ของชุมชนไทลื้อบ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.” วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2(ตุลาคม 2554-มีนาคม 2555) : 25-34.

อรุณวรรณ ตั้งจันทร์ และ นิรัช สูดสังข์. “การออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้งตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์.” วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 1(ตุลาคม 2553 - มีนาคม 2554) : 91-102.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต

แบบสัมภาษณ์

ชุมชน..... อำเภอ.....

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... เริ่มเวลา..... สิ้นสุดเวลา.....

บริบทชุมชน

ประวัติความเป็นมา

.....

.....

.....

ลักษณะทางกายภาพ

.....

.....

ลักษณะทางชีวภาพ

.....

.....

ลักษณะประชากร

.....

.....

.....

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

ลักษณะทางสังคม

.....

.....

.....

ภาษา

.....

.....

.....

.....

ความเชื่อ

.....

.....

.....

ประเพณี

.....

.....

.....

วัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

ข้อจำกัด

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

หากไปทำกิจกรรมที่กลุ่มอำเภออื่น มีความคิดอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกต

การร่วมกิจกรรมชุมชน..... อำเภอ.....

1. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

2. การพูดคุยสนทนากัน

.....

.....

.....

.....

3. การทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

4. การนำเสนอความคิด

.....

.....

.....

.....

.....

5. การแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข แบบประเมินความคิดเห็นต่อคู่มือการฝึก

แบบประเมินความคิดเห็นต่อคู่มือการฝึกอบรม

ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม ชื่อ ..... นามสกุล.....

คำชี้แจง การประเมินความคิดเห็นต่อคู่มือการฝึกอบรมให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □
ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หัวข้อวิชาในการฝึกอบรม					
2. เทคนิควิชาที่ใช้ในการฝึกอบรม					
3. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม					
4. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม					
5. เอกสารคู่มือการฝึกอบรม					
6. สถานที่ฝึกอบรม					
7. ระยะเวลาในการฝึกอบรม					
8. รูปแบบการนำเสนอในคู่มือ					
9. ความยากง่ายของเนื้อหาการฝึกอบรม					
10. แบบทดสอบความรู้ผู้เข้าอบรม					

ภาคผนวก ค แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ชื่อ.....นามสกุล.....คะแนน.....

คำชี้แจง แบบทดสอบมีทั้งหมด 30 ข้อ โปรดตอบคำถามทุกข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✕ ลงหน้าหัวข้อที่ท่านพิจารณาว่าถูกต้องเหมาะสมมากที่สุด

- .....1) ทูทางสังคมหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สินค้าโดยการแปลงสภาพปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิตโดยมีต้นทุนต่ำ
- .....2) ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน คือ ยอดการผลิตต่อสมาชิก 1 คน
- .....3) องค์ประกอบของการผลิต คือ ผู้ปฏิบัติงาน วัตถุดิบ วิธีการ เงิน
- .....4) กระบวนการผลิตเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อกำลังการผลิต
- .....5) จุดคุ้มทุนคือระดับหรือปริมาณการผลิตที่ทำให้ธุรกิจมีรายได้เท่ากับต้นทุนที่เกิดขึ้น
- .....6) แผนผังแบบจัดตามกระบวนการผลิตเป็นการจัดผังให้น่วยผลิตที่หน้าที่เดียวกันให้อยู่เป็นกลุ่มเดียวกัน
- .....7) การพยากรณ์ในธุรกิจคือการคาดคะเนหรือประมาณปริมาณความต้องการของสินค้าหรือบริการในช่วงเวลาอนาคต
- .....8) สัดส่วนการส่งผลต่อการผลิตโดยตรง ของเครื่องจักรหรือผู้ปฏิบัติงาน คือ อัตราของที่ดี
- .....9) สัดส่วนของวัตถุดิบที่แปรเปลี่ยนไปเป็นผลิตภัณฑ์ คือ อัตราทางตรง
- .....10) 5ส ในสถานที่ทำงาน คือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และ ตั้งการ
- .....11) คน วัตถุดิบ เครื่องจักร เป็นทรัพยากรทางการบริหาร
- .....12) การปรับปรุงในสถานที่ทำงานอย่างหนึ่งคือการเก็บรวบรวมสิ่งที่ไม่จำเป็น
- .....13) การบริหารการทำงานนั้นมีกลไกการดำเนินการตามแผนและกลไกการปรับปรุง
- .....14) กระดานใบสั่งงาน หมายถึง การควบคุมกระบวนการ
- .....15) การสร้างทุนทางวัฒนธรรมของชาวนบประกอบด้วยควบคุมความก้าวหน้าของงาน การควบคุมกำลังผลิตส่วนเกิน และสินค้าทางวัฒนธรรม
- .....16) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมประกอบด้วยการวางแผนขั้นตอน การวางแผนหน่วยงาน และการวางแผนกำหนดการ
- .....17) ต้นทุนการผลิตประกอบด้วยค่าวัตถุดิบ ค่าใช้จ่าย และค่าจ้างทำภายนอก

- .....18) สินค้าทางวัฒนธรรมประกอบด้วยสินค้าทางวัฒนธรรม ต้นทุน และการส่งมอบงาน
- .....19) สินค้าคงเหลือหมายถึงสินค้าและวัสดุต่างๆ ที่ธุรกิจมีไว้เพื่อรอนำไปใช้ประโยชน์
- .....20) สินค้าคงเหลือแบ่งออกเป็นวัตถุดิบ ชิ้นส่วนและส่วนประกอบย่อย วัสดุสิ้นเปลือง
งานระหว่างทำหรือสินค้านำระหว่างผลิต สินค้าสำเร็จรูป
- .....21) ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสินค้าเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการมีสินค้าคงเหลือ
- .....22) สินค้าคงเหลือเพื่อขาด หมายถึง สินค้าคงเหลือส่วนที่สำรองไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิด
การขาดแคลนสินค้า การผลิตหยุดชะงัก
- .....23) บุคคลที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- .....24) บุคคลที่พอใจกับสรุปที่ตนเองมีอยู่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อย
- .....25) ฝึกนิสัยฟังตนเองให้มากที่สุด จะช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้
- .....26) ผู้นำดี สมาชิกดี การจัดการดี ทำให้การทำงานเป็นกลุ่มประสบความสำเร็จ
- .....27) บทบาทของสมาชิกกลุ่มที่ดี ควรให้ความร่วมมือในการทำงาน
- .....28) การออกคำสั่ง เป็นลักษณะของการประสานงานที่ดี
- .....29) บุคคลใดที่พูดให้คนอื่นเข้าใจตามที่ต้องการได้ สามารถสื่อความหมายได้ดีที่สุด
- .....30) สมาชิกกลุ่มทำงานตามสบาย กลุ่มทำงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ภาคผนวก ง แบบสังเกตการปฏิบัติงานจริงของผู้ผ่านการฝึกอบรม

แบบสังเกตการปฏิบัติงานจริงของกลุ่มชาวนที่ผ่านการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง การประเมินผล ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่าน

- 5 หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติ มากที่สุด
 4 หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติ มาก
 3 หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติ ปานกลาง
 2 หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติ น้อย
 1 หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติ น้อยที่สุด

ข้อ	พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	<u>ด้านทุนทางสังคม</u> มีทุนทางสังคม					
2	มีการจัดทำทุนทางวัฒนธรรม					
3	มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม					
4	มีการสร้างทุนทางสังคมของชาวนการผลิต					
5	มีการสร้างทุนทางวัฒนธรรมของชาวน					
6	มีสินค้าทางวัฒนธรรมการผลิต					
7	มีการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจชุมชน					
8	มีการจัดการการจัดการความรู้ภาษาและวัฒนธรรมชาวน					
9	มีการจัดระบบข้อมูลการผลิต					

ข้อ	พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	ด้านภาวะผู้นำ					
1	มีความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตาม					
2	มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
3	มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาการผลิต					
4	มีความสามารถพูดเพื่อสื่อความหมาย					
5	มีความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่นได้					
6	มีความสามารถในการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
7	มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
8	มีความสามารถในการปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้					
	ด้านความคิดสร้างสรรค์					
1	มีการเสนอความคิดที่แปลกใหม่					
2	มีการเปิดเผยข้อดีข้อบกพร่องของตนเอง					
3	มีการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น					
	ด้านการประสานงานกลุ่ม					
1	มีความสามารถที่จะระดมความคิดจากกลุ่มได้					
2	มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีของกลุ่ม					
3	มีความสามารถในการร่วมมือกับกลุ่ม					
4	มีความสามารถในการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี					
5	มีความสามารถในการสร้างการยอมรับภายในกลุ่ม					
6	มีความสามารถในการพูดให้ความรู้ทางการผลิต					
7	มีความสามารถในการรวบรวมข้อมูลทางการผลิตเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาคาการเกษตร					

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

ภาคผนวก จ แบบประเมินผลการฝึกอบรม

แบบประเมินผลการฝึกอบรม

ชื่อ.....นามสกุล.....

เพศ.....อายุ.....ปี

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

ท่านคิดว่า ท่านได้รับประโยชน์จากหัวข้อวิชาต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

เรื่อง	ระดับของประโยชน์			เหตุผล
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
มีทุนทางสังคม				
มีการจัดทำทุนทางวัฒนธรรม				
มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม				
มีการสร้างทุนทางสังคมของชาวบณการผลิต				
มีการสร้างทุนทางวัฒนธรรมของชาวบณ				
มีสินค้าทางวัฒนธรรมการผลิต				
มีการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจชุมชน				
มีการจัดการการจัดการความรู้ภาษาและวัฒนธรรมชาวบณ				
มีการจัดระบบข้อมูลการผลิต				
ภาวะผู้นำของผู้เข้ารับการอบรม				
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เข้ารับการอบรม				
การประสานงานของผู้เข้ารับการอบรม				
วิทยากรแต่ละเนื้อหาการอบรม				
การนำเสนอของวิทยากรแต่ละเนื้อหาการอบรม				
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เข้าอบรม				
การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าอบรม				
เอกสารการฝึกอบรม				
สื่อประกอบการฝึกอบรม				
สถานที่สำหรับการฝึกอบรม				
อาหารและเครื่องดื่ม				
ระยะเวลาในการฝึกอบรม				

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ

[illegible]

แบบประเมินผลวิทยากร

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชื่อวิทยากร.....

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิทยากร

รายการ	ระดับความคิดเห็น				ข้อเสนอแนะ
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
1. ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา					
2. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้					
3. การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้เป็นที่น่าสนใจ					
4. การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา					
5. ความชัดเจนในการบรรยาย					
6. การตอบคำถาม					
7. เทคนิค/วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในการถ่ายทอด					
8. การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์					
9. การรักษาเวลา					
10. ความเหมาะสมของวิทยากรโดยส่วนรวม					

2. สิ่งที่ท่านประทับใจวิทยากรท่านนี้ที่สุด คือ

.....

.....

สิ่งที่วิทยากรท่านนี้ควรปรับปรุง คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง ประวัติคณะผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล นายมานะ อินพรมมิ

Mr.Mana Inprommee.

หมายเลขประจำตัวประชาชน 3670400275405

ตำแหน่ง อาจารย์ระดับ 7

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Tel. 0-5671-100 ต่อ 1606 Mobile. 0-8990-77384

วุฒิการศึกษา

- ค.บ.(อุตสาหกรรมศิลป์) วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์
- ค.อ.ม. (สถาปัตยกรรม) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

- พ.ศ.2548–ปัจจุบัน ประธานหลักสูตรสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ผลงานทางวิชาการ

- งานวิจัย

1. พัฒนาการเรียนออกแบบตกแต่งภายใน, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2553
2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัฒนธรรมการแต่งกายของชนเผ่าบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2554
3. การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2555